

DEMOKRATSKI CENTAR NOVE NADE

LOKALNA UPRAVA ZA KVALITET ŽIVOTA GRAĐANA

Faza 2

OPĆINA NOVO SARAJEVO

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ŽIVOTA ZA 2012./2013.
GODINU

Maj 2013

Projekat „Lokalna uprava za kvalitet života građana – faza 2“ finansira Evropska unija
Stavovi izneseni u ovom dokumentu odgovornost su DC Nove nade i CCI i ni u kom slučaju ne predstavljaju
stavove EU

SADRŽAJ

I UVOD	3
O Projektu	3
Pristup kvalitetu života	4
Pogled na evropsko mjerjenje kvaliteta života.....	4
Metodologija.....	5
II KVALITET ŽIVOTA U OPĆINI NOVO SARAJEVO PO SETOVIMA INDIKATORA.....	11
1. Ekonomski situacija	11
2. Stanovanje i lokalno okruženje	15
3. Obrazovanje, zaposlenje i vještine	16
4. Struktura domaćinstva i odnosi u porodici	19
5. Zdravlje i zdravstvo.....	20
6. Infrastruktura u općini.....	22
7. Životna sredina	23
8. Subjektivno bogatstvo.....	23
9. Uočeni kvalitet društva.....	25
III POREĐENJE MEĐU POSMATRANIM GRADOVIMA I OPĆINAMA.....	31
1. Poređenje među posmatranim općinama i gradovima po setovima indikatora objektivnog kvaliteta života.....	31
RANG LISTA OPĆINA I GRADOVA PREMA OBJEKTIVNOM KVALITETU ŽIVOTA	38
2. Poređenje među posmatranim općinama i gradovima po indikatorima subjektivnog kvaliteta života.....	39
RANG LISTA OPĆINA I GRADOVA PREMA SUBJEKTIVNOM KVALITETU ŽIVOTA.....	42
IV ZAKLJUČAK	43
ANEKS I – Izračunavanje vrijednosti setova indikatora za općinu Novo Sarajevo	44
ANEKS 2 - Uporedne tabele subjektivnog i objektivnog kvaliteta života građana.....	50
ANEKS 3 – tabelarni pregled nekih od vrijednosti korišćenih za mjerjenje kvaliteta života.....	52

I UVOD

O Projektu

Centri civilnih inicijativa (CCI) su krajem 2010. godine započeli projekat „Lokalna uprava za kvalitet života građana – faza 2“, finansiran od strane Evropske unije, koji predstavlja svojevrstan unaprijeđeni nastavak prve projektne faze koja je trajala u periodu 2008. – 2010. god. Osnovni cilj projekta je da se unaprijedi kvalitet života građana u onim segmentima koji su u cijelosti i djelimično u nadležnosti i odgovornosti lokalne uprave, ili lokalna uprava realno može uticati na njihovo unaprjeđenje. Projekat je pokrenut u 14 općina BiH koje su izabrane na osnovu utvrđenih kriterijuma koji uključuju različit stepen razvijenosti, urbanu i ruralnu orientaciju, i teritorijalnu raznolikost¹.

Nadgledanjem rada lokalnih vlasti i kreiranjem baze podataka sa rezultatima nadgledanja uspostavlja se praksa nezavisnog praćenja rada lokalnih vlasti u kontekstu kvaliteta života građana, ali i stvara osnova za kontinuirano praćenje trendova u kvalitetu života građana.

Načelnici općina i lokalna administracija generalno treba da pokažu više menadžerskih sposobnosti i da ulože više napora da unaprijede kvalitet života običnog čovjeka, u svakom pogledu. U tom smislu, kroz ovaj Projekat provodi se niz aktivnosti u ciljnim općinama, koje bi trebale rezultirati odgovornijim i transparentnijim radom lokalne uprave.

Ono što je posebno zanimljivo, dio aktivnosti biće usmjeren na pokretanje lokalnih kampanja, a u pravcu rješavanja problema na lokalnom nivou, koji budu identifikovani kroz pomenuti proces monitoringa lokalne uprave i kvaliteta života građana. U te kampanje biće uključeni građani i lokalne NVO, kojima će biti pružene i obuke da bi mogle nastaviti slične aktivnosti i nakon okončanja Projekta.

Pored navedenih aktivnosti, cilj je i revitalizovati neke stare i uspostaviti nove mehanizme učešća građana u javnom životu i procesu donošenja odluka, da bi se istovremeno povećala dvosmjerna komunikacija sa građanima, a ne samo jednosmjerna, kojom se građanima samo plasiraju već gotove odluke i informacije, bez traženja povratne informacije i mišljenja.

Projekat afirmiše direktno uključivanje građana između ostalog i kroz forume odgovornosti i budžetske fokus grupe. Na Forumima odgovornosti načelnici imaju priliku da javnosti prezentuju buduće planove i referišu šta su uradili tokom svog mandata, a građani imaju priliku da postave pitanja o aktuelnim problemima u svojoj zajednici.

Na budžetskim fokus grupama okupljaju se interesne skupine iz pojedinih oblasti gdje postoji određeni problem, te se daju komentari na nacrt budžeta, u smislu izdvajanja neophodnih za rješenje određenog problema, ali se također evidentira postoje li mogućnosti da se npr. kroz donošenje ili izmjene javnih politika na lokalnom nivou sistemski riješe određeni problemi građana.

¹ Izabrane opštine su: Banja Luka, Tuzla, Novo Sarajevo, Mostar, Dobojski kanton, Pale, Foča, Trebinje, Bihać, Travnik, Široki Brijeg, Livno, Bijeljina i Zenica.

Obzirom da će se okončanim i ovim novim Projektom zaokružiti cjelokupan mandat aktuelnih lokalnih vlasti, ovaj i drugi izveštaji o kvalitetu života pomoći će građanima i pri donošenju odluke na narednim lokalnim izborima. Jedna od aktivnosti u tom periodu biće i praćenje predizborne kampanje u ciljnim općinama, odnosno realizacije obećanja datih u predizbirnoj kampanji onih načelnika koji osvoje vlast na lokalnim izborima 2012. godine.

Pristup kvalitetu života

Kvalitet života je ključni koncept koji posljednjih godina ima sve veći značaj u području društvenih nauka. Zbog sveobuhvatne prirode, kvalitet života uzima u obzir objektivne uslove u kojima ljudi žive kao i subjektivnu ocjenu koju pojedinci donose o materijalnim sredstvima koja su im na raspolaganju zajedno sa njihovim stavovima prema društvu i perspektivom kvaliteta tog društva. Izučavanje kvaliteta života takođe nastoji da sakupi važne informacije i saznanja o raznim oblastima života kao i načinu na koji se ljudi ophode prema istima u vrijeme društvene promjene. Ovakav pristup omogućava značajan doprinos društvenoj politici, otkrivajući potrebe i manjkavosti brojnih područja kvaliteta života, i ističući nejednakost između društvenih grupa, što se može riješiti kroz ulaganja truda u društveni razvoj (MÆrginean, 2004).

Prednosti pristupa kvalitetu života (Fahez, Nolan and Whelan, 2003) leže u sljedećim karakteristikama koje su ključni dio pomenutog pristupa:

Kvalitet života se uglavnom usredsređuje na životne okolnosti pojedinaca tako što koristi mikro pristup. S ciljem rasvjetljavanja strukturalne pozadine, podaci se upotpunjuju informacijama koje se odnose na makro perspektivu stanja društva.

Kvalitet života je višedimenzijski koncept i obuhvata spektar životnih oblasti. Baš kao što se fokusira na opis i objašnjenja raznih oblasti života, ovaj pristup takođe istražuje vezu između oblasti kao što su: ekomska situacija, zaposlenost, zdravlje i zdravstvena zaštita, porodica i domaćinstvo, obrazovanje i obuka, život u zajednici i društveno učešće.

Za mjerjenje kvaliteta života koriste se obje vrste indikatora, subjektivni i objektivni. Na ovaj način dobija se objektivna slika uslova za život ali i subjektivna slika blagostanja i povrh toga, naglašava se veza između dva navedena aspekta. Svojstvena karakteristika ovakvog pristupa je to što omogućava uvid u način na koji ljudi reaguju na objektivne okolnosti i kako se osjećaju povodom svojih života.

Pogled na evropsko mjerjenje kvaliteta života

Prvo značajno istraživanje o kvalitetu života sprovedeno je 2003. godine u 28 država (25 država Evropske unije, dvije zemlje tada pristupnice - Bugarska i Rumunija, i zemlja kandidat – Turska). U svakoj državi je izabran reprezentativan uzorak ljudi. Oko 1.000 ljudi sa 18 i više godina je bilo ispitan u većini zemalja. Izuzetak su bile manje države – Kipar, Estonija, Luksemburg, Malta i Slovenija gdje je ispitan oko 600 građana.

Upitnici, sastavljeni od strane istraživačkog konzorcijuma, sadržavali su pitanja o raznim životnim oblastima sa naglaskom na zaposlenost i radne uslove, stanovanje, porodicu, društveno i političko učešće, kvalitet društva, te subjektivno bogatstvo. Prvu obradu podataka sproveo je Istraživački centar u Berlinu (WZB). Dodano je nekoliko makro indikatora s ciljem pronalaženja i analiziranja veze između individualnih izvještaja (npr. primanja domaćinstva) i društvenog stanja cijele države (npr. BDP po glavi stanovnika).

Istraživanje o kvalitetu života predstavlja prvi pokušaj velikih razmjera da se istraži kvalitet života u širokom spektru država, naglašavajući izazove sa kojima se suočava EU u kontekstu proširenja.

Ovo istraživanje pružilo je jedinstvenu priliku poređenja kvaliteta života u evropskim državama prije i poslije pristupanja, budući da je novi talas evropskog istraživanja o kvalitetu života planiran za početak 2007, kada je novi broj zemalja već imao dovoljno „staža“ u Uniji. Istraživanje je stvorilo istinitu sliku objektivnih, kao i subjektivnih aspekata života u proširenoj EU. Ipak, postojala su i ograničenja u prikupljanju podataka. Iako uzorak od oko 1000 ispitanika po zemlji pruža generalni profil populacije, nije bio dovoljan za detaljnije analize podgrupa kao što su doseljenici ili samohrane porodice. Štaviše, široki spektar tema na koje se odnosi upitnik jeste veoma bitna karakteristika istraživanja, ali je ipak nedovoljan za neku dublju analizu pomenutih tema. Pojedini vidovi kvaliteta života su izmjereni mnogo manjim skupom indikatora nego što je inače potrebno u visoko specijalizovanim istraživanjima. Međutim, osnovni adut ovog istraživanja je što pruža uvid u glavne aspekte kvaliteta života, obuhvatajući oboje, objektivno i subjektivno gledište.

Upravo ovakav, i objektivni i subjektivni pristup, bio je uzor dizajniranju metodologije praćenja i mjerena kvaliteta života u ciljnim općinama u BiH.

Metodologija

U prvoj fazi Projekta CCI je u dva navrata objavio izvještaje o stanju kvaliteta života u ciljnim općinama, međutim ključni nedostatak bio je nepostojanje sistema vrednovanja indikatora i pretvaranja svih dobijenih pokazatelja u numeričke pokazatelje kojima bi se u konačnici moglo rangirati općine, odnosno kako bi im mogao biti dodijelen indeks kvaliteta života. Iako su, radi različite veličine općina i broja stanovnika, svi pokazatelji pretvarani u vrijednosti u odnosu na broj stanovnika i procentne vrijednosti, bilo je moguće rangirati općine samo prema jednom indikatoru, ali ne i u zbirnom rezultatu. Takođe, nedostajao je segment ličnog (ne)zadovoljstva građana pojedinim oblastima kvaliteta života.

Radi oticanja ovih problema i unaprjeđenja procesa praćenja kvaliteta života u ciljnim općinama, u drugoj projektnoj fazi, CCI je pristupio Centru za kvalitet iz Kragujevca, sa zahtjevom za unaprjeđenje alata za mjerjenje kvaliteta života. Tim Centra za kvalitet na čelu sa prof. dr Slavkom Arsovskim, kreirao je metodologiju mjerena kvaliteta života, koja je u smislu setova indikatora koji su se posmatrali bila uskladjena sa evropskom praksom mjerena kvaliteta života. Metodologija se bazirala na prikupljanju podataka kroz anketni upitnik, i prikupljanju podataka od relevantnih institucija koje istima raspolažu (općine, javne ustanove

i preduzeća, zavodi za statistiku i zapošljavanje, itd.). Takođe, vrednovanje indikatora bilo je jednostavnim matematičkim formulama svedeno na indeksne vrijednosti, čime su se stvorile pretpostavke za jasnija poređenja dobijenih parametara, kako po horizontali tako i po vertikali, odnosno i među posmatranim općinama, a i unutar jedne općine tokom dužeg vremenskog perioda.

a) Metodologija prikupljanja podataka

Primarni izvor informacija za jedan dio indikatora bili su razni zvanični dokumenti² koje su objavljivale lokalne uprave i druge institucije, korespondencija sa kontakt osobama u općinama i javnim preduzećima koje su dostavljale odgovore na postavljena pitanja, zabilješke sa praćenja sjednica SO/OV, te drugi analitički izvještaji rađeni u proteklom periodu. Sekundarni izvor informacija bili su podaci objavljivani u medijima i internet prezentacijama lokalnih uprava i javnih preduzeća, te podaci zavoda za statistiku RS i FBiH, zavoda za zapošljavanje i entitetskih i kantonalnih MUP-ova.

Drugi dio podataka prikupljen je anketnim upitnikom koji je proizveo Centar za kvalitet, u saradnji sa CCI projektnim timom. Anketni upitnik sadržavao je ne samo ona pitanja koja su se odnosila na zadovoljstvo građana pojedinim oblastima kvaliteta života, nego i sva ona pitanja koja su trebala da posluže za indeksno izražavanje pojedinih indikatora, a do čijih vrijednosti nije bilo moguće doći direktnim putem. Npr, projektni tim ustanovio je da općinske i druge službe ne raspolažu bitnim podacima (ni egzaktnim niti procjenom) kao što su struktura vlasništva i površina stambenog prostora, prihodi domaćinstva, procjena siromaštva, te niz drugih pokazatelja. Takođe, bitan podatak u ocjeni ekonomskog stanja ne postoji na lokalnom nivou, a to je bruto domaći proizvod (BDP), pa je za potrebe ovog izvještaja korišćena formula za procjenu BDP-a na općinskom nivou preuzeta od Federalnog zavoda za razvoj.

Svi prikupljeni podaci softverski su obrađeni da bi iz njih bilo moguće izvesti numeričke pokazatelje u indeksnom formatu, po zahtjevu definisanog alata za mjerjenje kvaliteta života.

b) Socio-demografske i druge odlike uzorka anketiranja

Veličina uzorka stratifikovana je i kvotirana na osnovu procjene broja stanovnika ciljnih općina, a da bi se zadovoljio osnovni kriterijum da statistička greška bude manja od 10%. Svaka općina je jedan stratum, a stratumi nisu, kao što je to uobičajeno, u potpunosti proporcionalni veličini općine nego su definisane kvote od 80 do 120 ispitanika, zavisno od veličine općine/grada. Na taj način smo izbjegli da iz malih općina imamo suviše malo ispitanika i da zaključivanje i poređenje rezultata sa većim općinama bude nepouzdano. Ukupno je anketiran 1.381 ispitanik u 14 ciljnih općina i gradova. Ključni princip bio je slučajni uzorak, uz poludirigovanu komponentu koja se ogledala kroz predefinisan odnos muškaraca i žena, te ruralnu i urbanu orijentaciju ispitanika.

² Službeni glasnici, budžeti opština, Izvještaji i programi rada, odluke, zaključci, rješenja, te strategije razvoja i druge studije

c) Vremenski okvir

Prikupljanje podataka iz institucija vršeno je krajem 2012. i početkom 2013. godine, a kao referentna datumska tačka korišćen je 31.12.2012. godine, za one podatke koji se izražavaju i dostupni su jednom godišnje ili jednom u 6 mjeseci. Dio podataka prikupljen anketnim istraživanjem proveden je u aprilu 2013. godine. Međutim, veoma značajan dio podataka i informacija bitnih za narativni dio izvještaja o kvalitetu života građana i rada lokalne uprave prikupljan je tokom cijele 2012. godine kroz kontinuirano praćenje rada lokalnih vlasti i društvenih dešavanja na području ciljnih gradova i općina.

d) Uočeni problemi u radu

Problemi u radu tokom prikupljanja podataka, istraživanja i izrade izvještaja bili su raznoliki. Sporost dostavljanja nekih traženih informacija, dostavljanje nepreciznih, uopštenih ili netačnih informacija, čak i skrivanje informacija, različiti podaci iz različitih izvora po istom parametru, te maglovite i neprecizne stavke u budžetima općina, bile su osnovne prepreke.

Iako je projektni tim veliki napor uložio za jasno definisanje anketnog upitnika, te isti uspješno testirao na području općine Bijeljina, uočen je niz problema tokom provođenja ankete. Različita percepcija pojmove korišćenih pri ispitivanju, ali i drugi praktični problemi pratile su istraživače u njihovom radu, što je tražilo dodatni vremenski angažman i napor u adekvatnim pojašnjenjima upita koji su se postavljali. Razlika između kvaliteta vode i kvaliteta sistema vodosnabdijevanja, razlika u razumijevanju pitanja vezanih za zadovoljstvo infrastrukturom u smislu da li je ispitanik koji odgovara korisnik određene oblasti infrastrukture, ili kao neko ko nije korisnik (npr grijanje, gradski vodovod) može dati odgovor na postavljeno pitanje, samo su neke od prepreka na koje se nailazilo. Slično je bilo i sa razumijevanjem ispitanika ocjene kvaliteta centralnog grijanja, pa smo u sredinama gdje ne postoji sistem (daljinskog) centralnog grijanja putem centralne toplane, ipak dobijali odgovore o njegovom kvalitetu, kao što je slučaj u Širokom Brijegu, Trebinju, Mostaru i Bihaću. Ustanovljeno je da su u ovim slučajevima ispitanici pojma centralnog grijanja percipirali kao sopstveno centralno grijanje koje imaju instalirano u svom domaćinstvu.

Procenat odbijanja ispitanika da učestvuju u anketi kretao se od 10% pa čak i do 40%. Zanemarljiv broj ispitanika odustao je tokom samog ispitivanja. Međutim, relativno je veliki broj odgovora „ne znam“ i „odbija“ na pojedina pitanja, obično kod onih pitanja gdje ispitanici u stvari nisu konzumenti pojedine oblasti društvenog života, npr kultura, sport, kvalitet komunikacije lokalne uprave i građana, ili gdje je trebalo odgovoriti na tzv. osjetljiva pitanja kao što su mjesečna primanja domaćinstva, da li je domaćinstvo bilo u dugu, i sl.

Pored toga, za pouzdaniji analitički prikaz potrebno je bilo uzeti u obzir i različite nadležnosti koje imaju lokalne uprave u RS i FBiH, obzirom na postojanje srednjeg nivoa vlasti u FBiH.

e) Metodologija vrednovanja indikatora

A – Najprije su definisane dimenzije kvaliteta života:

1. Ekonomski aspekt
2. Socijalni aspekt
3. Aspekt životne sredine
4. Aspekt naučnog i tehnološkog razvoja

Vrednovanje kvaliteta života u općinama urađeno je sa prve tri dimenzije³.

B – Definisanje setova indikatora po dimenzijama kvaliteta života

Kreirana je prosta tabela sa definisanjem ranga i vrijednosti setova indikatora objektivnog kvaliteta života. Rangovi za setove indikatora su određeni na osnovu istraživanja i dobre prakse drugih, pre svega, razvijenih zemalja (EU, SAD, Engleska i Novi Zeland)

Maksimalna vrijednost indeksa objektivnog kvaliteta života je 80, jer se ocjena pojedinačnih indikatora svodi na raspon od 1 do 10, a time i setova indikatora svodenjem na vrijednost 10. Rang seta indikatora daje konkretan uticaj tog seta na indeks kvaliteta života (dato u zadnjoj koloni setova indikatora (na primer $14,4 \cdot x / 50$). Takođe, moguće je za maksimalnu vrijednost indeksa kvaliteta života uzeti i 1 (kakvi se prikazi uglavnom daju kod mjerena kvaliteta života za države po nekim postojećim metodologijama), a to se dobija preko jednostavne proporcije $1 \cdot y / 80$, gde je y izračunata vrijednost kvaliteta života za neku nižu jedinicu posmatranja, u našem slučaju za općinu.

C – Izračunavanje vrijednosti setova indikatora

(1) Prvo su definisani indikatori koji ulaze u svaki set indikatora. Indikatori unutar jednog seta mogu da budu izlistani u većem ili manjem broju, zavisno od različitih faktora, prvenstveno dostupnosti potrebnih podataka za njihovo izračunavanje, ali i realnih raspoloživih resursa i kapaciteta koji diktiraju do koje mjere je moguće ići u dubinu svakog seta indikatora.

(2) Pribavljanje informacija za svaki pojedinačni indikator vršeno je u obliku podobnom za numeričko izražavanje. Dio informacija dobijen je u kvantitativnim, a dio u kvalitativnim iskazima.

(3) Uređivanje vrijednosti indikatora da budu pogodni za ekspertsко ocjenjivanje i statističku obradu.

(4) Statistička obrada dobijenih podataka i informacija

(5) Dodjeljivanje numeričkih za dobijene kvantitativne vrijednosti (od 1 do 10) i utvrđivanje prosječne vrijednosti ocjene za svaku općinu pojedinačno.

(6) Dodjeljivanje rangova i vrijednosti za svaki kvalitativni iskaz (primjer u tabeli)

³ Aspekt naučnog i tehnološkog razvoja u potpunosti je izostavljen iz istraživanja, obzirom da je doprinos lokalnih zajedница u BiH minimalan i zanemarljiv kada je u pitanju ova oblast

Indikator	Kvalitativni iskaz					
	Veoma lako	Lako	Pričinjno lako	Sa poteškoćama	Teško	Sa velikim teškoćama
Subjektivno ekonomsko naprezanje						
Rang/vrijednost	10	8,2	6,4	4,6	2,8	1

Nakon dodjeljivanja vrijednosti, izračunata je ocjena za svaki indikator pojedinačno, i samu općinu.

Maksimalna vrijednost za svaki indikator je 10, minimalna 1.

Dobijene vrijednosti indikatora se svode na vrijednost 10, a preko jednostavnog odnosa datog u svim tabelama setova indikatora (zavisno od broja indikatora za svaki set: npr – $9,6 \cdot x / 30; 13,6 \cdot x / 40$; itd, pogledati Aneks 1.)

D – dobijanje indeksa objektivnog kvaliteta života

Indeks kvaliteta života se dobija prostim zbirom dobijenih vrijednosti setova indikatora i može da iznese maksimalno 80 poena za općinu. Kao što je ranije pojašnjeno, ovo se može svesti na skalu od 0 do 1.

E – indeks subjektivnog kvaliteta života

Subjektivni indeks kvaliteta života temelji se na kvantitativnim ocjenama zadovoljstva ispitanika pojedinim komponentama kvaliteta života, na skali od 1 do 10. Maksimalna ukupna vrijednost indeksa subjektivnog kvaliteta života je 30, a princip izračunavanja je isti kao i za objektivni indeks kvaliteta života.

Opšti podaci o općini Novo Sarajevo

Teritorija općine Novo Sarajevo zauzima centralni dio Sarajevskog polja. Graniči sa općinama Centar, Novi Grad, Vogošća i jednim svojim djelom, sa općinom Istočno Novo Sarajevo u Republici Srpskoj. Općina Novo Sarajevo je administrativni, poslovni, kulturni, obrazovni, trgovinsko-uslužni dio grada Sarajeva. Prostire se na površini od 11,43 km². Prije rata općina je zauzimala površinu od 47,15 km² što znači da sada oko 75% prijeratne teritorije pripada Republici Srpskoj, a ostatak Federaciji BiH. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku danas na području općine Novo Sarajevo živi 73.584 stanovnik.

Na lokalnim izborim održanim u oktobru 2012 za načelnika općine ponovo je izabran Koldžo Nedžad – SDA, sa 13.120 glasova. Ovo mu je treći mandat i dobio je veliko povjerenje građana.

Predsjedavajući vijeća je Zlatko Marić-SDU, a zamjenik Bulend Biščević-SDA.

Općinsko vijeće radi u sastavu: SDP - 6 vijećnika, SDA - 9 vijećnika, Naša stranka - 3 vijećnika, SBB BiH - 5 vijećnika, BPS-Bosanskohercegovačka patriotska stranka - Sefer Halilović - 2

vijećnika, Stranka penzionera/umirovljenika Bosne i Hercegovine -2 vijećnika, SDU BiH - 2 vijećnika i Stranka za BiH- 2 vijećnika

II KVALITET ŽIVOTA U OPĆINI NOVO SARAJEVO PO SETOVIMA INDIKATORA

1. Ekonomска ситуација

BUDŽET OPĆINE

Općina Novo Sarajevo je jedna od četiri gradske općine grada Sarajeva i spada u red najrazvijenijih općina Kantona i sarajevske regije. O tome svjedoči i struktura privrede koja ukazuje da je općina značajno industrijsko i trgovinsko sjedište, sjedište banaka, upravnih i administrativnih tijela, te zdravstvenih i obrazovnih ustanova. Budžet općine Novo Sarajevo za 2013. godinu nije usvojen u decembru 2012. godine, već je Općinsko vijeće donijelo je Odluku o privremenom finansiranju općine za period januar – mart 2013. godine, koja predstavlja sastavni dio budžeta općine za 2013. godinu, usvojenog aprila 2013. godine.

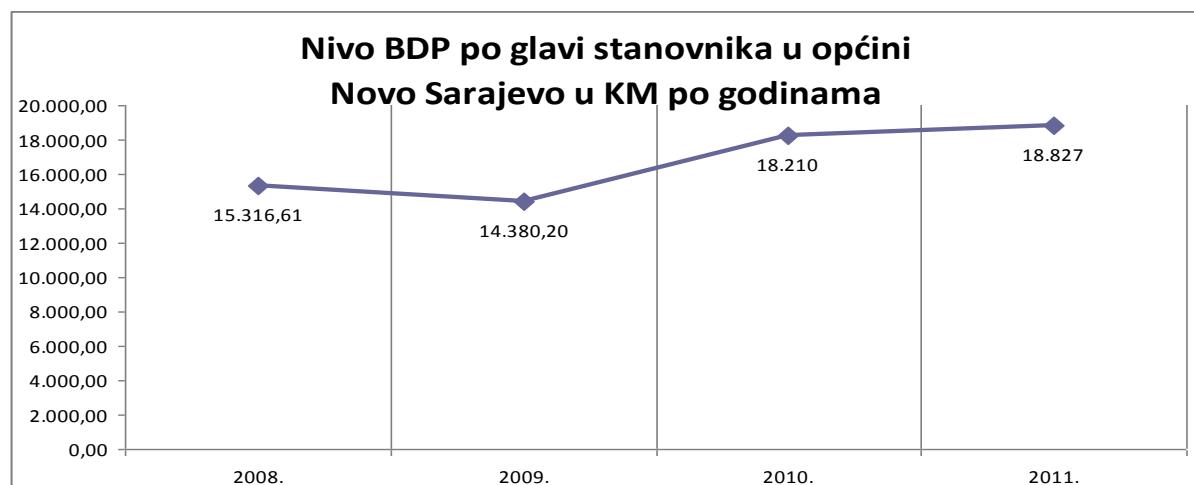
Rebalans 2009	Plan 2010	Rebalans 2010	Plan 2011	Rebalans 2011	Plan 2012	Plan 2013
32.980.000 KM	33.880.500 KM	28.102.000 KM	29.400.000 KM	25.149.000 KM	25.282.587 KM	21.411.000 KM

Pregled budžeta općine Novo Sarajevo 2009 -2013. Godine

1.1. Nivo prihoda

Nivo BDP po glavi stanovnika u općini

U 2011. godini BDP u općini Novo Sarajevo iznosio je 18.827 KM⁴ po glavi stanovnika. Prema procijenjenim podacima BDP po stanovniku u FBiH za 2011. godinu iznosio je 5.723 KM⁵, a u BiH 6.684 KM⁶, što znači da je BDP po stanovniku općine Novo Sarajevo iznad entitetskog i državnog prosjeka

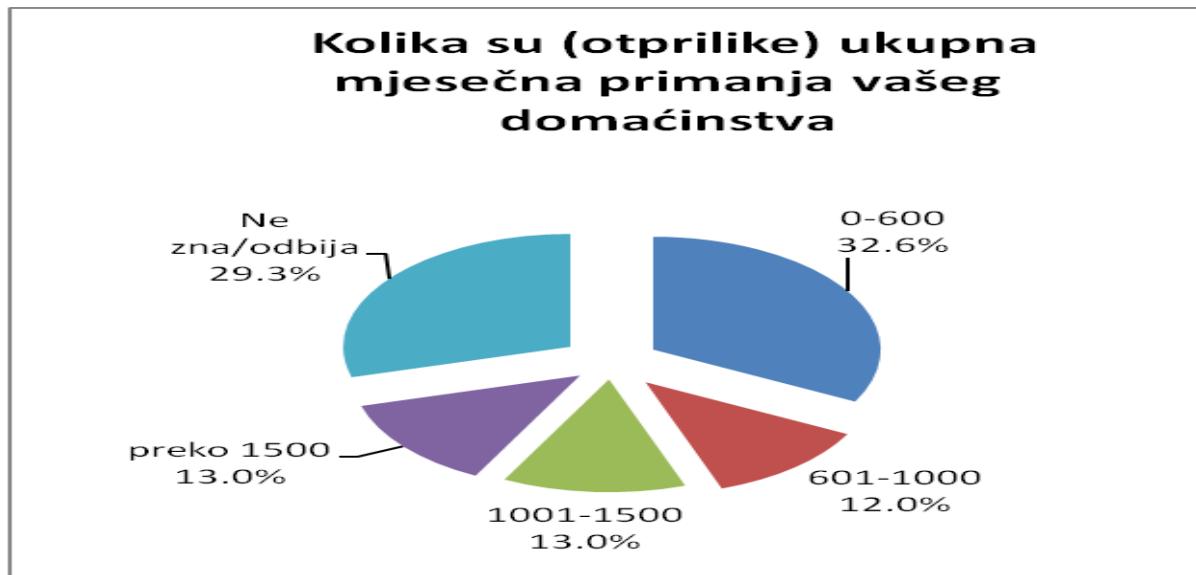

⁴ Federalni zavod za programiranje razvoja; Makroekonomski pokazatelji po kantonima za 2011.godinu

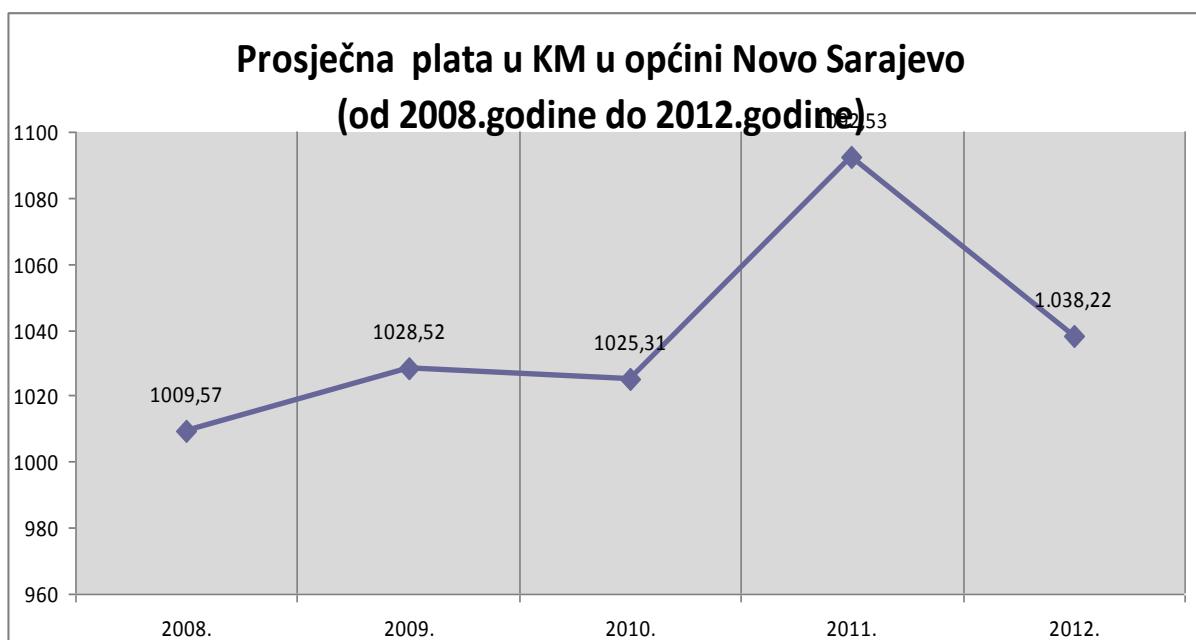
⁵ Federalni zavod za statistiku

⁶ Agencija za statistiku BiH

Lokalne i druge institucije i agencije nemaju podatke o prosječnim primanjima domaćinstva, pa je odgovor na to pitanje potražen od ispitanika sa područja općine Novo Sarajevo. Prema rezultatima ankete prosječan prihod po domaćinstvu u općini Novo Sarajevo iznosi 946KM. Nešto manje od jedne trećine anketiranih domaćinstava ima primanja do 600 KM, to jest nalazi se na liniji siromaštva, a svega 13% ispitanih domaćinstava ima mjesečna primanja od 1001 KM-1500 KM.

Prosječna neto plata u općini Novo Sarajevo u 2012. godini iznosila je 1.092KM, što je najviša prosječna neto plata među 14 posmatranih općina i gradova. U proteklih nekoliko godina bilježi mali rast, međutim u 2012. godini došlo je do njenog smanjenja, u odnosu na 2011. godinu

1.1. Nivo siromaštva

Nivo siromaštva se prema primijenjenoj metodologiji u istraživanju, predstavlja kao procenat domaćinstva čiji su mjesecni prihodi ispod 60% od prosječnih mjesecnih primanja po domaćinstvu u BiH, odnosno ispod 570 KM. Takvih domaćinstava u općini Novo Sarajevo prema rezultatima istraživanja ima 32,6%.

Crveni krst od svog postojanja u sklopu socijalno – humanitarnih aktivnosti vodi brigu za socijalno ugrožene kategorije stanovništva. U ovom periodu OOCK Novo Sarajevo je pružao pomoć najugroženijim kategorijama stanovništva, prvenstveno osobama starije životne dobi, koje su lišene mogućnosti samozbrinjavanja. Najvažniji oblik pomoći u ovom trenutku je podjela toplih obroka putem kuhinje Crvenog krsta. Najugroženijim kategorijama građana spremaju se topli obroci u kuhinji Crvenog krsta. Da bi bili bliži građanima, pripremljena hrana se prevozi do 5 (pet) punktova za podjelu hrane na području općine. Licima koja su nepokretna i sama, hranu u stan nose volonteri Crvenog križa.

punkt/mjesec	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec
Dolac	126	123	113	113	112	111	110	111	110	108	108	109
Grbavica	98	97	101	101	99	103	94	94	96	94	90	90
Pofalići	94	90	65	65	62	65	66	66	66	74	73	71
Trg heroja	216	216	199	212	222	223	237	238	238	238	237	245
Velešići	113	111	113	123	127	127	127	127	127	131	128	128
Buća Potok	21	21	15	15	15	15	17	17	17	17	17	17
Otoka	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Džidžikovac	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	673	663	610	633	641	648	655	657	658	666	657	664

Tabelarni pregled broja korisnika kuhinje po mjesecima 2012.godine

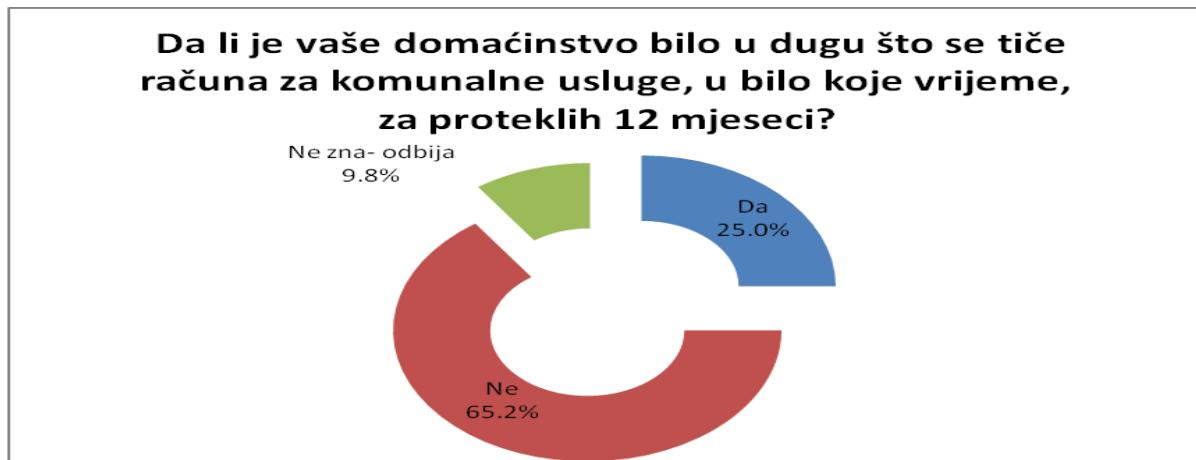
Napomena: Korisnici na punktovima Buća Potok, Otoka i Džidžikovac su sa područja Općine Novo Sarajevo, ali hranu primaju na ovom punktu zbog blizine. Ovi korisnici su stekli pravo na topli obrok putem Centra za socijalni rad Novo Sarajevo.

Usluge socijalne zaštite pruža JU Centar za socijalni rad, čiji je osnivač Kanton Sarajevo i u nadležnosti je Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice. Ova ustanova ima organizovane Službe za socijalnu zaštitu u svakoj općini u kantonu Sarajevo. Nadležnost

Općine u socijalnoj zaštiti porodica sa djecom, kao i zaštiti civilnih žrtava rata, ogleda se kroz različite vidove novčanih davanja

1.3. Dugovi domaćinstva

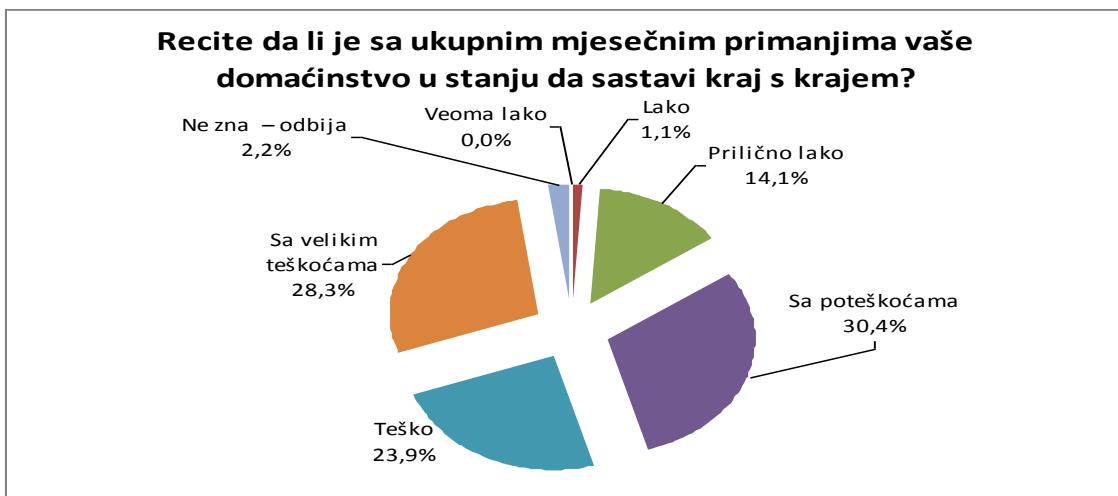
Na pitanje da li je vaše domaćinstvo bilo u dugu što se tiče računa za komunalne usluge, oko dvije trećine ispitanika reklo je da nije, odnosno da svakog mjeseca uredno plaćaju račune za komunalne usluge. Stanovnici općine Novo Sarajevo su na trećem mjestu u ovoj oblasti u odnosu na 14 posmatranih općina, iza Širokog Brijega i Livna.

1.4. Subjektivno ekonomsko naprezanje

Teškoće domaćinstava da sastave kraj s krajem

Oko 80% ispitanika je reklo da ima problema da sastavi kraj s krajem sa trenutnim primanjima. Ovaj podatak ne čudi jer su troškovi života iz mjeseca u mjesec u porastu.⁷

⁷Federalno ministarstvo trgovine - Izvjestaji o promjeni cijena u FBiH
<http://www.fmt.gov.ba>

1.5. Prioriteti u općini

U istraživanju ispitanicima je ponuđeno da među sljedećim oblastima izaberu 3 koji bi trebali biti ključni prioriteti lokalne uprave: putna infrastruktura, projekti podsticaja zapošljavanju, socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, unapređenje komunalnih usluga, uređenje zelenih površina i rekreativnih kapaciteta, ulaganja u sportsku infrastrukturu i razvoj sporta. Prema mišljenju ispitanika, tri najvažnija pitanja kojima općina treba da da prioritet su:

- projekti podsticaja zapošljavanja,
- socijalna zaštita,
- zdravstvena zaštita.

Odgovori koje su građani općine Novo Sarajevo dali su isti kao u većini drugih općina, što je i razumljivo ako uzmememo u obzir izuzetno lošu ekonomsku i socijalnu situaciju u cijeloj državi, kao i visoku stopu nezaposlenosti.

2. Stanovanje i lokalno okruženje

2.1. Vlasnička struktura

Status posjeda po općinama

Prema rezultatima istraživanja, 83,7% ispitanika općine Novo Sarajevo živi u kući/stanu koje su u njegovom vlasništvu, ili vlasništvu nekog člana porodice, odnosno 16,3% ispitanika žive kao podstanari.

2.2. Životni prostor

Prema rezultatima ankete površina kuće/stana u kvadratnim metrima po domaćinstvu u općini Novo Sarajevo iznosi $63,21m^2$, odnosno po članu domaćinstva $23,41m^2$. Prema rezultatu istraživanja prosjek za posmatrane općine iznosi $72,65 m^2$, a po članu domaćinstva $24,62m^2$, što znači da je općina Novo Sarajevo ispod prosjeka za BiH što se tiče površine stambenog prostora.

Najveći broj ispitanika, njih oko jedne polovine je odgovorio da živi u stambenom prostoru od $51 m^2 - 70 m^2$.

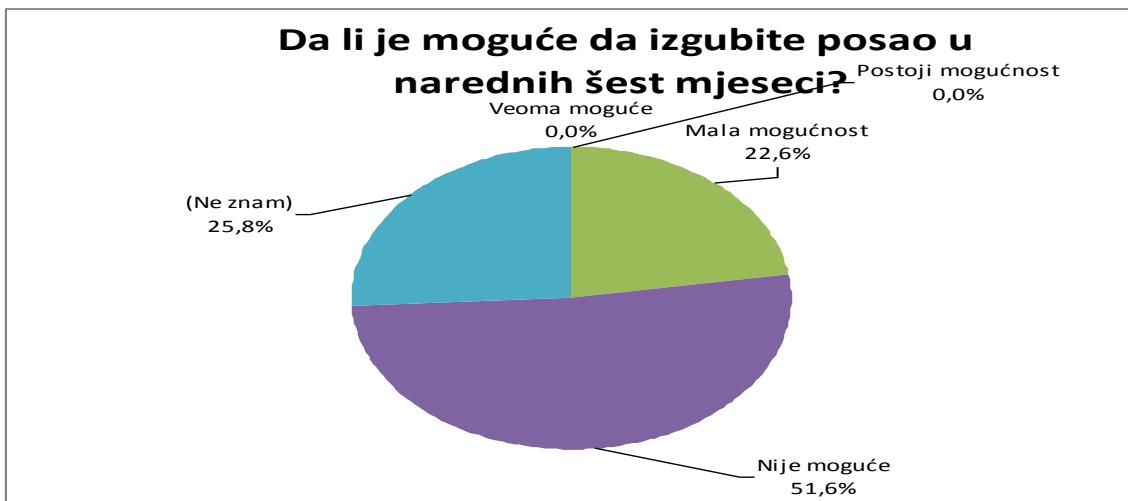
Kolika je površina stambenog prostora u kome živate?							
10-30m ²	31-50m ²	51-70m ²	71-99m ²	100-150m ²	151-200 m ²	201 m ² i više	Ne zna- odbija
0.0%	12.0%	48.9%	32.6%	0.0%	0.0%	0.0%	6.5%

2.3. Zadovoljstvo sa stanovanjem

Prosječna ocjena koju su ispitanici u općini Novo Sarajevo dali na pitanje koliko su na skali od

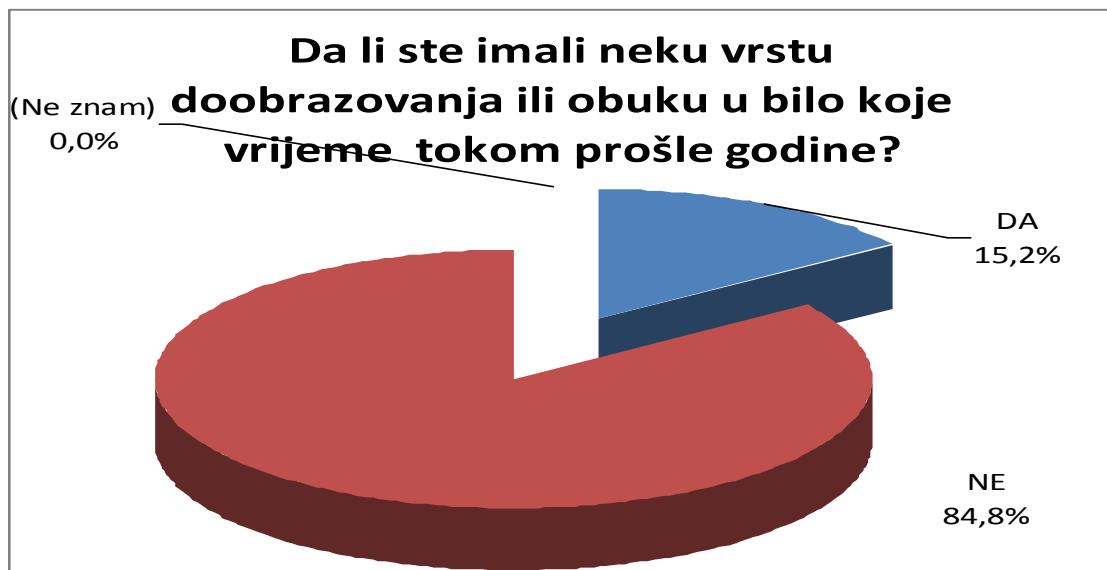
3.2. Uočena sigurnost posla

Nešto više od jedne polovine ispitanika na području općine Novo Sarajevo odgovorilo je da nije moguće da izgube posao u narednih 6 mjeseci, dok je 22,6% ispitanika odgovorila da postoji manja mogućnost da izgube posao u tom periodu. U odnosu na ostalih 14 posmatranih općina, po uočenoj sigurnosti posla, općina Novo Sarajevo je na prvom mjestu.

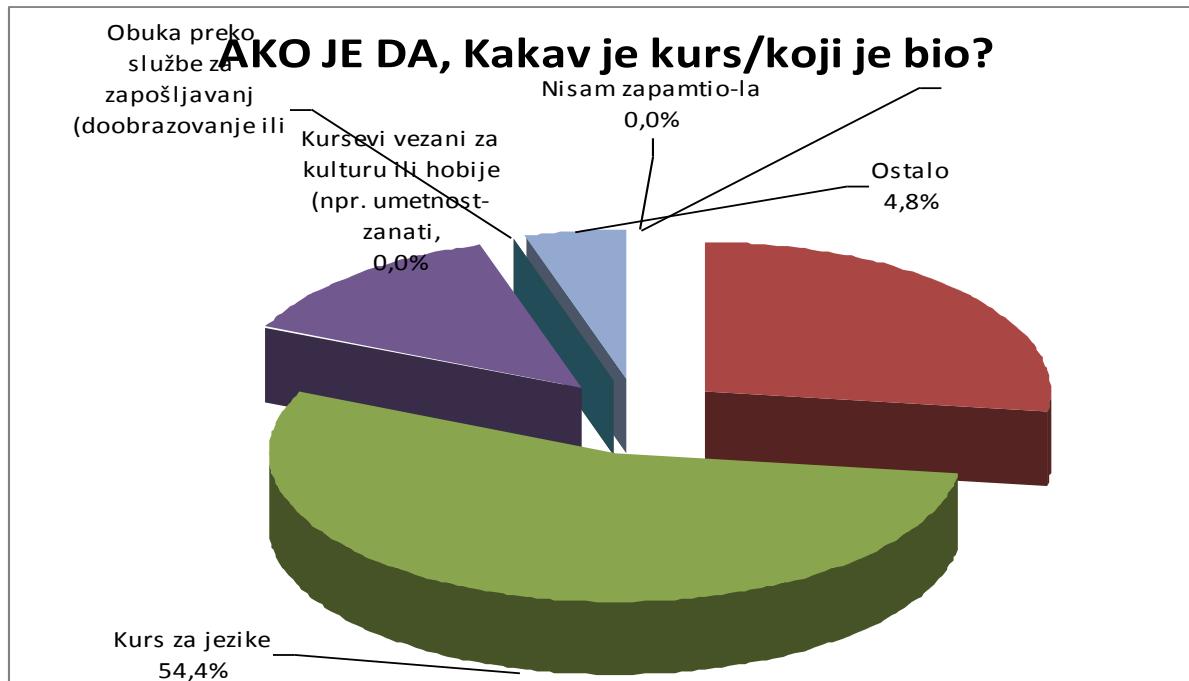

3.3. Obrazovanje i vještine

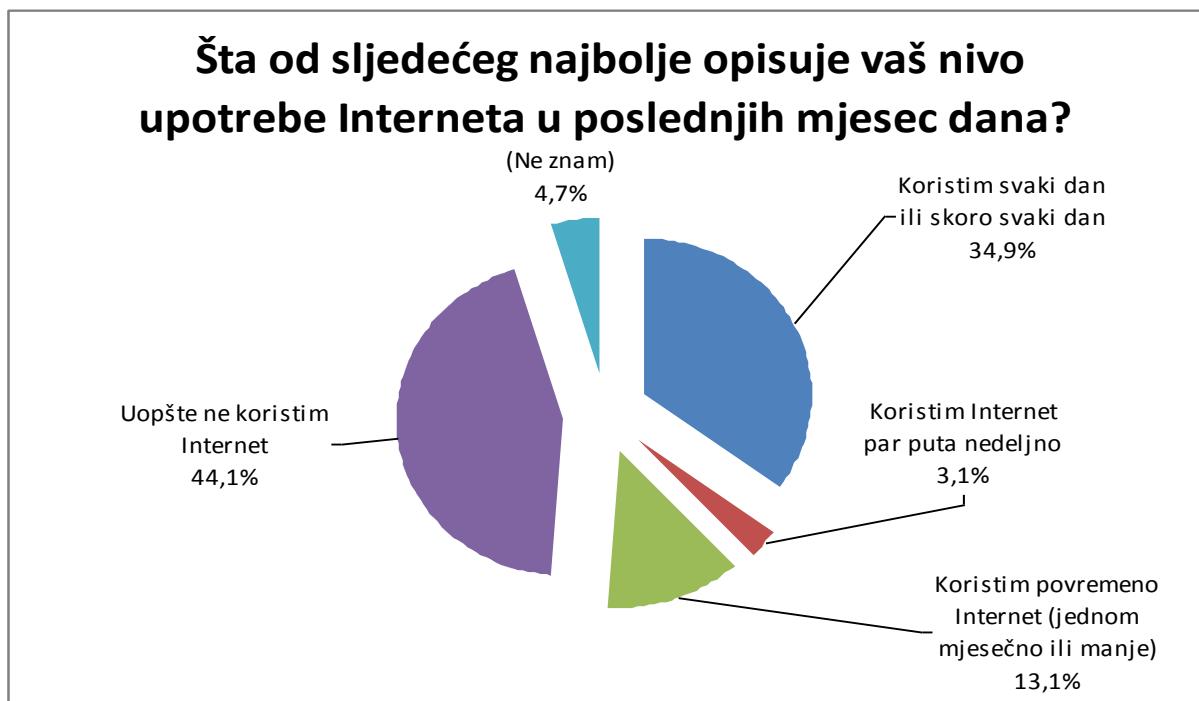
Na pitanje „Da li ste imali neku vrstu doobrazovanja ili obuku u bilo koje vrijeme tokom prošle godine?”, čak 84,8% ispitanika sa područja općine Novo Sarajevo odgovorilo je negativno.

Od malog broja onih koji su imali neku vrstu obuke u protekloj godini, najveći broj ispitanika pohađao je kurs stranih jezika, njih 54,4%, a zatim kurs za računare, njih 27,2%.

Dok skoro jedna trećina ispitanika internet koristi svaki dan ili skoro svaki dan, nešto manje od polovine ispitanika općine Novo Sarajevo uopšte ne koristi internet. Ovakvi rezultati se podudaraju sa određenim procjenama prema kojima je polovina stanovnika u BiH informatički nepismena. U grafikonu koji slijedi dat je precizniji prikaz korišćenja interneta na području općine Novo Sarajevo:

3.4. Izdvajanje iz budžeta za obrazovanje

Na području Općine Novo Sarajevo egzistiraju svi oblici sistema obrazovanja i odgoja - od predškolskih ustanova, osnovnog i srednjeg nivoa, do fakulteta kao oblika visokog obrazovanja i odgoja. Obzirom da svi ovi oblici postoje u općini, a među njima određena veza i saradnja, općina, iako nije osnivač, dijelom učestvuje u njihovom razvoju i unapređenju. Od predškolskih ustanova egzistira 7 vrtića JU "Djeca Sarajeva", koji su u nadležnosti Kantona Sarajevo i 1 privatni vrtić. Opšti zaključak za rad svih osnovnih škola je pozitivan i zadovoljavajući, a odnosi se na devet osnovnih škola, kao javne ustanove, dvije škole u privatnoj svojini, jednu specijalnu i jednu paralelnu (Osnovna muzička i baletska) školu.

Iz budžeta općine Novo Sarajevo izdvojeno je ukupno 526.350KM za obrazovanje u 2012. godini, odnosno 2,08 % iz budžeta za tu godinu.

Općina Novo Sarajevo u 2012. godini iz budžeta izdvojila je 65. 000KM za finansiranju đačkih užina za 610 učenika slabijeg materijalnog stanja.

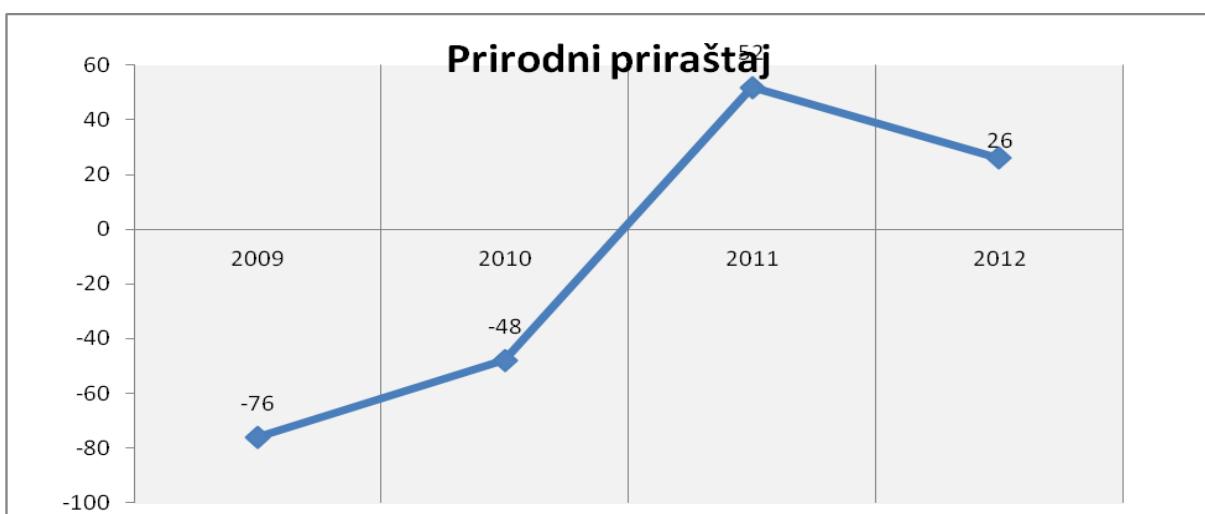
Tokom 2012. godine Općina Novo Sarajevo podijelila je 397 stipendija, od toga učenicima srednjih škola 193 i studentima 204. Za ove namjene Općina Novo Sarajevo je iz budžeta za 2012. godinu izdvojila 359. 350KM.

4. Struktura domaćinstva i odnosi u porodici

4.1. Demografske promene

Od 1. januara do 30. septembra 2011. godine u BiH zabilježen je negativan prirodni priraštaj - broj umrlih bio je za 2.829 veći od broja rođenih, podaci su Agencije za statistiku BiH.

Općina Novo Sarajevo je jedna od rijetkih općina koja ima pozitivan prirodni priraštaj.

4.2. Broj osoba po domaćinstvu

Prema rezultatima istraživanja, prosječan broj članova domaćinstva općine Novo Sarajevo je 2,55 što je manje od prosjeka za BiH koji iznosi 2,95. Nešto više od jedne trećine ispitanika odgovorilo je da njihovo domaćinstvo broji 2 člana. Prema rezultatima ankete gotovo da i nema domaćinstava koja se sastoje od 5 i više članova. Novo Sarajevo je među 14 posmatranih općina na 12. Mjestu kada je u pitanju prosječan broj članova domaćinstva. Manji broj osoba u domaćinstvu imaju Tuzla i Bihać.

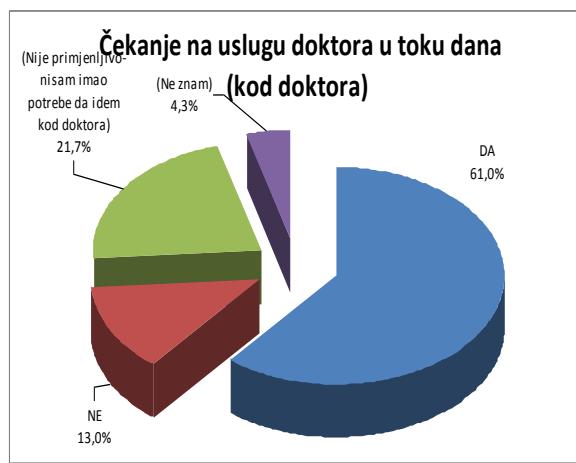
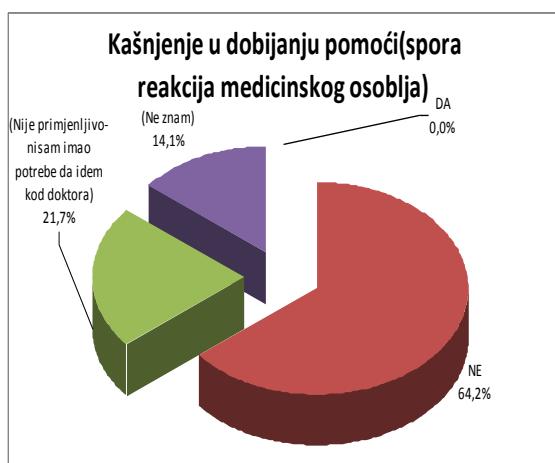
Uključujući i vas koliko osoba živi u ovom domaćinstvu?							
1	2	3	4	5	6	7	8
7.6%	38.0%	31.5%	22.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%

5. Zdravlje i zdravstvo

U sprovedenom istraživanju dio koji se odnosi na zdravlje i zdravstvo bio je podijeljen u dvije grupe pitanja. Prva grupa pitanja se odnose na kvalitet zdravstvenih usluga, odnosno da li su ispitanici imali problema kao što je kašnjenje u dobijanju pomoći i čekanje na uslugu doktora u toku dana. Druga grupa pitanja se odnose na pristupnost zdravstvenim ustanovama, to jeste da li su ispitanici imali problema da stignu do doktora, kao što su udaljenosti od ambulante ili troškovi odlaska kod doktora.

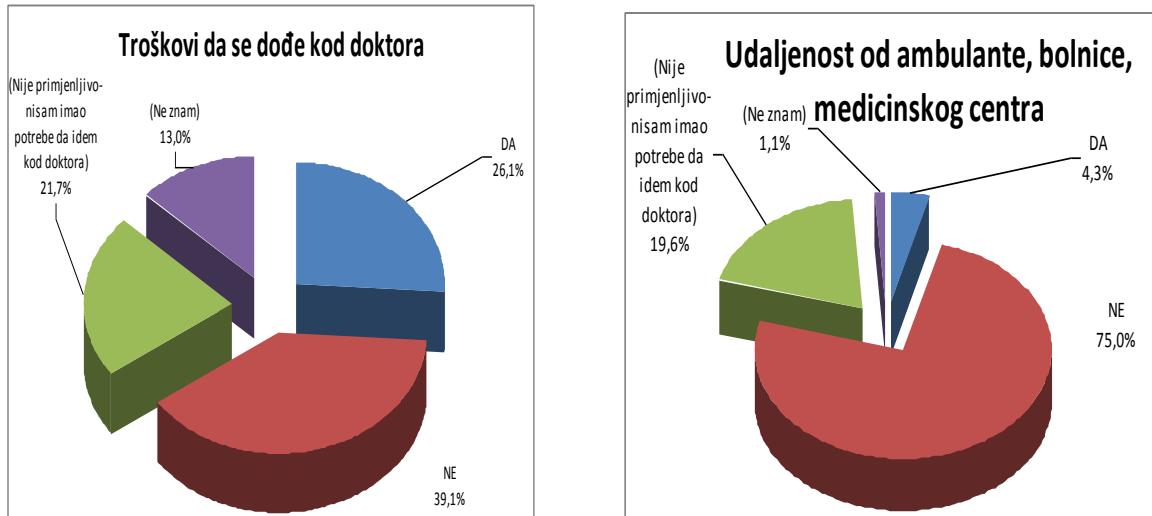
5.1. Kvalitet zdravstvenih usluga

Ni jedan ispitanik nije odgovorio da je imao problema što se tiče kašnjenja u dobijanju pomoći, odnosno da medicinsko osoblje nije reagovalo na vrijeme. Što se tiče čekanja na uslugu doktora u toku dana oko dvije trećine ispitanika je odgovorilo da je imala taj problem prilikom odlaska kod ljekara.

5.2. Pristupnost zdravstvenim ustanovama

39,1% ispitanika nije imalo troškove da dođe kod doktora, dok njih 25,1% jeste. 75% ispitanika nije imalo problema da, zbog udaljenosti, dođe do doktora. Na osnovu ovih rezultata možemo reći da je kvalitet zdravstvenih usluga u općini Novo Sarajevo na zavidnom nivou i oni su na 5. mjestu u odnosu na 14 posmatranih, iza Bijeljine, Foče, Pala i Tuzle.

5.3. Broj ljekara u zdravstvenoj primarnoj zaštiti

Dom zdravlja Novo Sarajevo je organizaciona jedinica Javne ustanove Dom Zdravlja Kantona Sarajevo i u potpunoj je nadležnosti Kantona Sarajevo. Organizaciona jedinica Dom zdravlja Novo Sarajevo je organizovana u 8 područnih ambulanti. Međutim, građani zdravstvene usluge ostvaruju na 11 lokaliteta na području općine Novo Sarajevo: Centralni objekat Dom zdravlja Omer Maslić sa svojim službama, Pofalići, Ambulanta Velešići I, Velešići II (pedijatrijska služba), Ambulanta u Hitnoj medicinskoj pomoći (noćna služba za Kanton Sarajevo), Trg Heroja, Edukacioni centar- Kovačići, Grbavica, Vraca, Kalesijska i ambulanta u OŠ“ Vladimir Nazor”.

Centralni Dom zdravlja pruža usluge za 24.000 stanovnika, a područne ambulante od 2500 do 16.500 stanovnika. Ukupno je zaposleno 92 ljekara, što znači da na 1 ljekara dolazi oko 799 stanovnika. U odnosu na ostalih 14 posmatranih općina nalaze se na 5. mjestu po ovom pokazatelju, iza Mostara, Tuzle, Trebinja i Širokog Brijega. Stanovnici ove općine zdravstvene potrebe ostvaruju i u Kliničkom Centru, Centru urgentne medicine, Gradskoj bolnici u Sarajevu, kao i privatnim ordinacijama na području Sarajeva. Na području općine je centralni punkt (sjedište) JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć koja djeluje na kompletnom području Kantona Sarajevo i pokriva svih 9 općina.

5.4. Izdvajanje iz budžeta za zdravstvo

Obzirom da zdravstvo nije u nadležnosti općine, Novo Sarajevo ne izdvaja sredstva iz svog budžeta za ovu oblast. Zdravstvo u FBiH u potpunoj je nadležnosti viših nivoa vlasti, ali zakon o lokalnoj samoupravi ne sprječava općine da u cilju poboljšanja kvaliteta zdravstvenih usluga i kvaliteta života građana izdvajaju sredstva za ovu namjenu. Ova konstatacija ipak ne sugerira općinama koje izdvajaju mala sredstva za ovu oblast da to u svakom slučaju čine, nego da sagledaju realne potrebe i zadovoljstvo građana te budžetske mogućnosti i u oblastima koje nisu direktna nadležnost lokalne samouprave.

6. Infrastruktura u općini

6.2. Zadovoljstvo postojećom infrastrukturom

Od ispitanika je zatraženo da izraze (ne)zadovoljstvo postojećom infrastrukturom po oblastima. Među posmatranim oblastima infrastrukture, ispitanici sa područja općine Novo Sarajevo najviše su zadovoljni stanjem elektro mreže, njih 67,4%. Zadovoljstvo je najmanje kada su u pitanju zdravstveni i školski objekti. U odnosu na ostale posmatrane općine u ovoj oblasti, stanovnici općine Novo Sarajevo su na 6 mjestu, iza Doboja, Trebinja, Pala, Širokog Brijega i Bijeljine. Precizna distribucija odgovora data je u tabeli koja slijedi:

Infrastruktura	Zadovoljstvo postojećom infrastrukturom			
	Zadovoljan	Djelimično zadovoljan	Nezadovoljan	Ne znam/bez odgovora
El. mreža	67,4%	31,5%	1,1%	0,0%
Sistem vodosnabdijevanja	35,9%	62,0%	2,2%	0,0%
Kanalizacija	40,2%	54,3%	4,3%	1,1%
Grijanje	55,4%	44,6%	0,0%	0,0%
Školski objekti	19,6%	51,1%	2,2%	27,2%
Zdravst. objekti	2,2%	67,4%	20,7%	9,8%
Putevi i ulice	12,0%	81,5%	1,1%	5,4%
Internet	39,1%	18,5%	2,2%	40,2%

7. Životna sredina

7.1. Životna sredina u lokalnom okruženju

Kada je u pitanju oblast životne sredine, više od dvije trećine ispitanika, nije imalo razlog da se žali na ovu oblast. Ispitanici su najviše žalbi imali na zagađenje vazduha, više od polovine, te divlje deponije njih 31,5%. Detaljnija distribucija odgovora data je u tabeli koja slijedi:

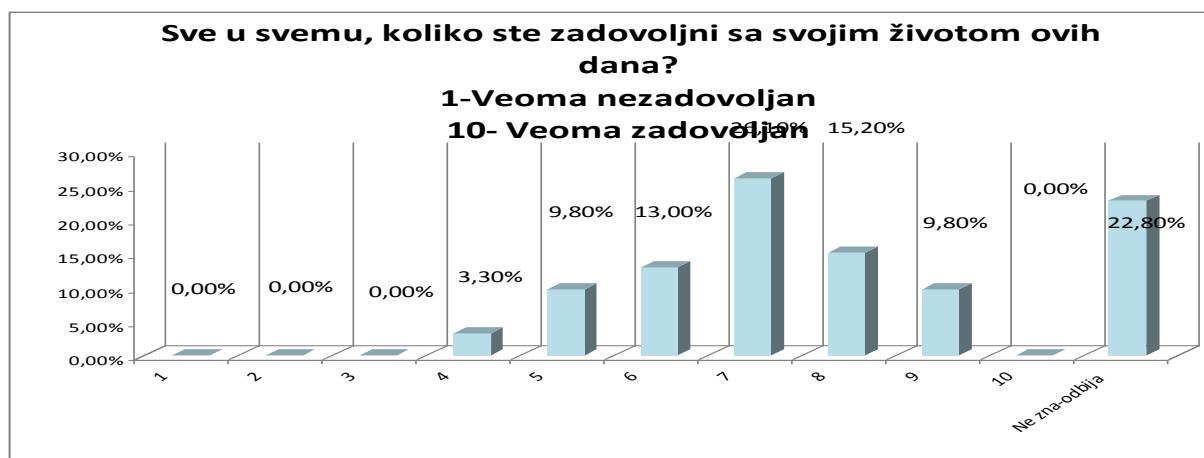
Da li imate razloga, da se žalite na neki od sljedećih problema?	Veoma mnogo razloga	Mnogo razloga	Neki razlozi	Nema razloga	(Ne znam)
Buka	1,1%	10,9%	44,6%	43,5%	0,0%
Zagađenje vazduha	0,0%	1,1%	59,8%	39,1%	0,0%
Divlje deponije	0,0%	1,1%	31,5%	67,4%	0,0%

8. Subjektivno bogatstvo

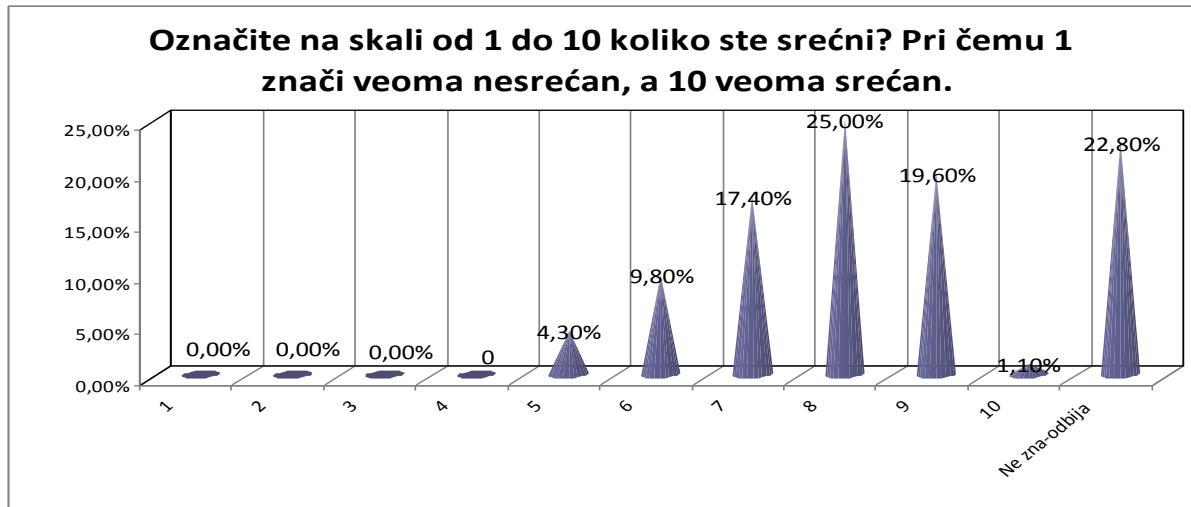
U okviru subjektivnog kvaliteta života, ispitanicima je bio ponuđen niz kategorija koje su trebali ocijeniti na skali od 1 do 10, a tiču se zadovoljstva životom generalno, pojedinim komponentama zadovoljstva životom, i osjećajem lične sreće. Preciznija distribucija ocjena data je u paragrafima koji slijede:

8.1. Zadovoljstvo životom

Prosječna ocjena koju su građani općine Novo Sarajevo dali za zadovoljstvo životom je 6,59, što je oko prosječne ocjene za zadovoljstvo životom među posmatranim općinama koja je 6,70.

Prosječna ocjena koju su ispitanici općine Novo Sarajevo dali na pitanje: Koliko ste srećni?, je 7,15 i po ovom pokazatelju stanovnici općine Novo Sarajevo su u odnosu na 14 posmatranih općina na 5. mjestu ,iza Širokog Brijega, Livna, Doboja i Banja Luke. Preciznija distribucija odgovora na ovo pitanje data je na grafikonu koji slijedi:

8.2. Komponente zadovoljstva životom

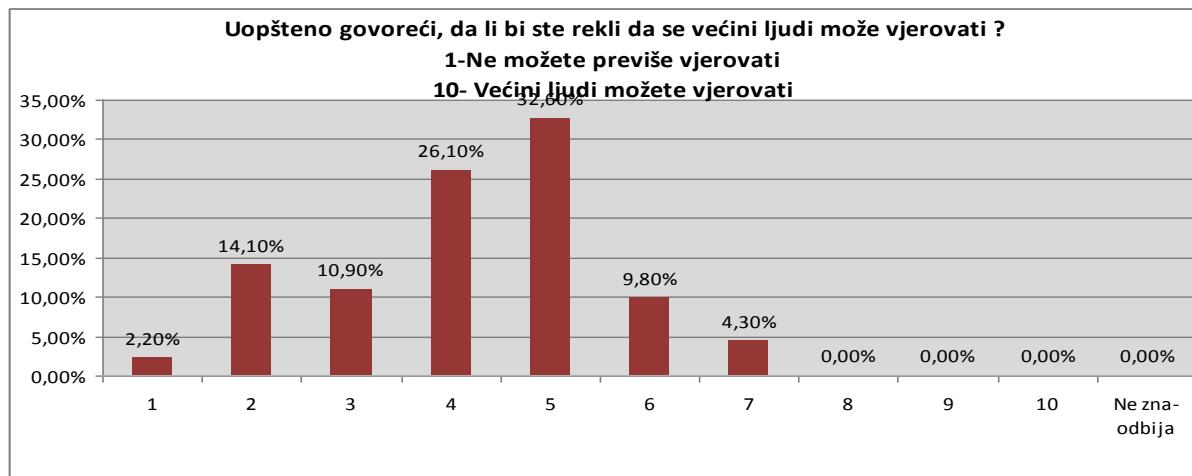
Među komponentama zadovoljstva životom našlo se 7 kategorija: obrazovanje, posao, životni standard, smještaj, porodični život, zdravlje i društveni život. Građani općine Novo Sarajevo najzadovoljniji su porodičnim životom, kome su dali prosječnu ocjenu 8,48, zatim obrazovanjem kome su dali prosječnu ocjenu 7,68, a najmanje su zadovoljni sadašnjim životnim standardom kome su dali prosječnu ocjenu 6,25. Prosječne ocjene za svaku komponentu na skali od 1 do 10 za općinu Novo Sarajevo date su na grafikonu koji slijedi:

9. Uočeni kvalitet društva

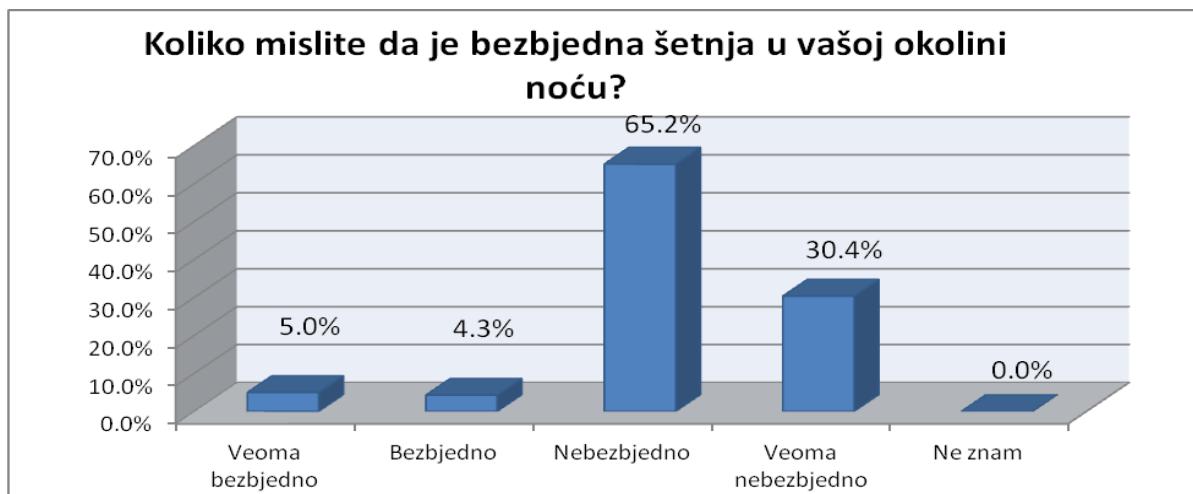
9.1. Povjerenje u ljudе

Na pitanje koliko se može vjerovati ljudima na skali od 1 do 10, ispitanici općine Novo Sarajevo dali su prosječnu ocjenu 4,51. Prosjek za posmatrane općine što se tiče povjerenja u ljudе iznosi 4,93. Ovakvi pokazatelji govore da generalno u BiH postoji vrlo nizak stepen povjerenja u ljudе, što može biti i posljedica generalnog stanja u društvu, krize morala i poremećenog sistema vrijednosti.

9.2. Bezbjedno susjedstvo

Jednostavno pitanje kojim se htjela dobiti percepcija građana o bezbjednosti susjedstva u kojem žive glasilo je: Koliko mislite da je bezbjedna šetnja u vašoj okolini noću? Više od polovine ispitanika dalo je negativnu ocjenu, a u poređenju sa drugim posmatranim općinama, Novo Sarajevo ima najlošiji rezultat po ovom pitanju. 65,2% ispitanika je mišljenja da nije bezbjedna šetnja noću, a njih 30,4% da je veoma nebezbjedna, što daje izuzetno visok procenat nezadovoljnih građana u ovoj oblasti, 95,6%. Preciznija distribucija odgovora ispitanika na postavljeno pitanje data je u grafikonu koji slijedi.

9.3. Bezbjednost građana

U ovom segmentu, posmatrane su dvije ključne stavke dostupne od strane policije, odnosno opšta bezbjednost građana posmatrana kroz prizmu teških/provalnih krađa, te bezbjednost na putevima posmatrana kroz broj saobraćajnih nezgoda na području općine.

U općini Novo Sarajevo broj teških krađa u 2012. godini bio je 690, dok je ukupan broj saobraćajnih nezgoda bio 1816. Uporedimo li to sa brojem stanovnika, dobijemo na 106 stanovnika jednu tešku krađu. Slično je i sa saobraćajnim nezgodama, gdje na 40,5 stanovnika dolazi 1 saobraćajna nezgoda.

9.4. Javne usluge

Lokalna uprava kao servis građana

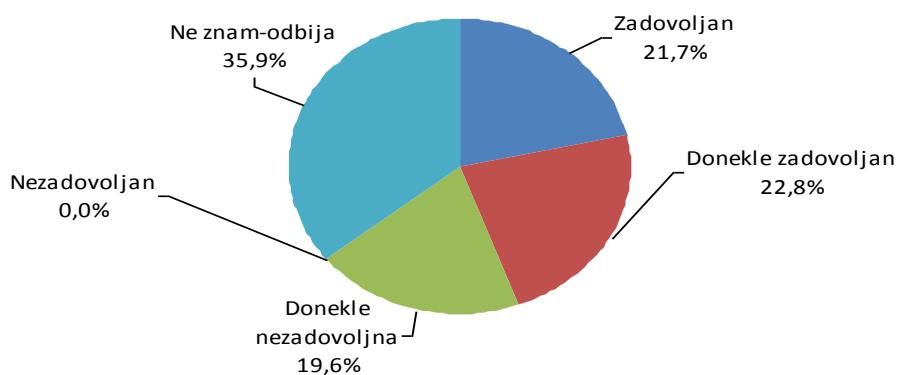
Krajem 2012. godine u Administrativnoj službi općine Novo Sarajevo bilo je zaposleno 202 radnika, što znači da na jednog zaposlenog u lokalnoj administraciji dolazi 364 stanovnika. U Sloveniji je, na primjer, na 460 stanovnika zaposlena 1 osoba u lokalnoj administraciji. Ukupno izdvojena sredstva na ime bruto plata i naknada zaposlenih u organima uprave u 2012. godini iznosila su 4.641.332KM, što je 18,35 % od budžeta za tu godinu. Istovremeno, visina primanja odbornika je 400 KM.

Izdvajanje iz budžeta za Mjesne zajednice ne postoji kao posebna stavka u budžetu za MZ. Općina Novo Sarajevo ima 18 mjesnih zajednica. Sekretari Mjesnih zajednica su namještenici općine.

Kvalitet usluga općinskih funkcija

Oko polovine ispitanika je zadovoljno sa kvalitetom usluga općinskih funkcija, dok 35,9% ispitanika nije dalo odgovor na ovo pitanje.

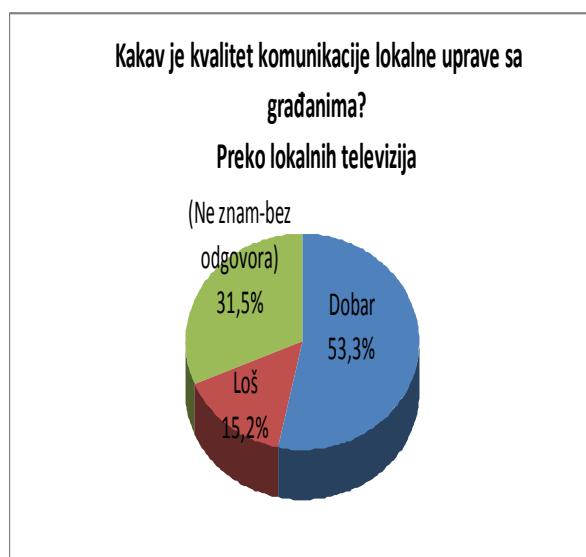
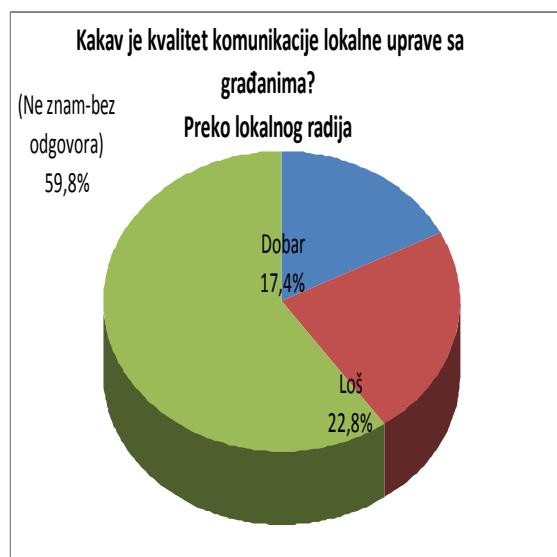
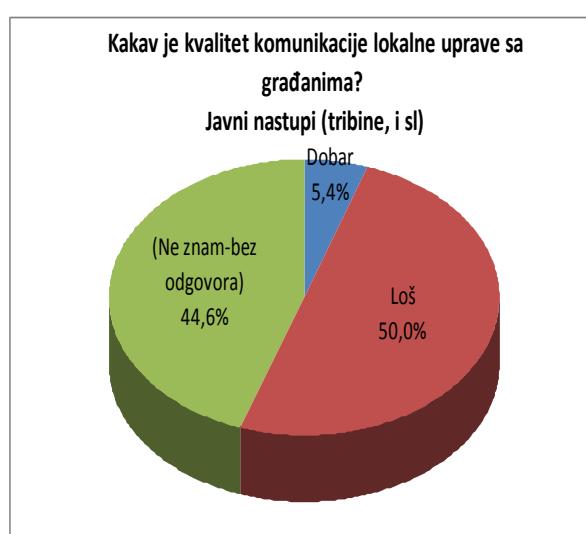
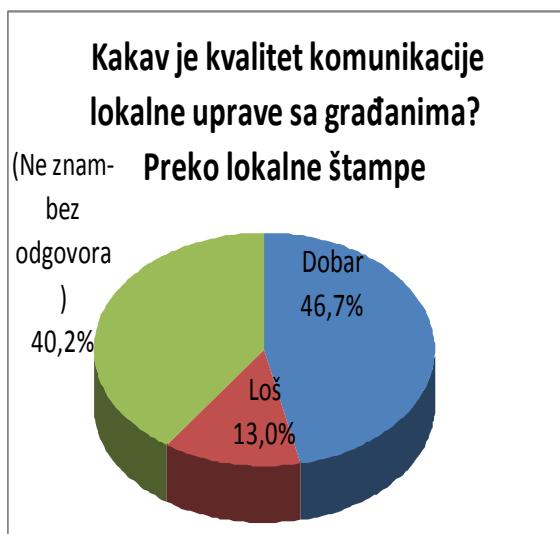
Da li ste zadovoljni sa kvalitetom usluga općinskih funkcija (javna uprava, šalter sala, matični ured, građevinske dozvole, potvrde, uvjerenja itd)

Kvalitet komunikacije lokalne uprave i građana

Ispitanicima je postavljeno i pitanje u vezi kvaliteta komunikacije lokalne uprave sa građanima, razdvajajući odgovore na lokalne TV i radio stanice, printane medije te javne sastanke sa građanima. Skoro polovina ispitanika je mišljenja da je komunikacija putem štampe u općini Novo Sarajevo dobra. Polovina ispitanika je mišljenja da je komunikacija putem Javnih tribina loša, a čak 44,6% ispitanika nije odgovorilo na ovo pitanje. Za komunikacija putem lokalnog radija 59,8% ispitanika nije dalo odgovor na ovo pitanje, 17,4% je mišljenja da je ovaj način komunikacije dobar, a 22,4% da je loš. Više od polovine ispitanika je mišljenja da je ovaj način komunikacije dobar, a 31,5% ispitanika nije odgovorilo na ovo pitanje. Što se tiče kvaliteta komunikacije lokalne uprave sa građanima, ispitanici općine Novo Sarajevo su na 6 mjestu, iza Travnika, Doboja, Zenice, Bihaća i Pala.

Odgovori na ovo pitanje dati su u grafikonima koji slijede:

Kapitalne investicije realizirane u 2012 godini **u općini Novo Sarajevo**

- Izgradnja Šarenog parkana Trgu heroja
- Izgradnja i rekonstrukcija javne rasvjete
- Nastavak rekonstrukcije objekta Međunarodnog centra za djecu i omladinu Novo Sarajevo
- Rekonstrukcija ulice Humska
- Sanacija pasarele u ulici Drinska
- Izgradnja dječjeg igrališta u Vilsonovom šetalištu
- Izgradnja natkrivenih niša
- Nastavak izgradnje sportske dvorane
- Rekonstrukcija prostora u ul.Trg heroja za potrebe Memorijalnog prostora- I faza

Komunalne usluge

Odvoz smeća

Odvoz kućnog i kabastog otpada, kao i pranje i čišćenje ulica na području opštine je u nadležnosti Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "Rad". KJKP "Rad" Sarajevo uzastopno provodi akcije edukacije o postupanju s otpadom i zaštiti okoline u osnovnim i srednjim školama, kao i putem printanih i elektronskih medija za šire građanstvo. Takođe, većina osnovnih škola na području Novog Sarajeva bila je uključena u akcije edukacije.

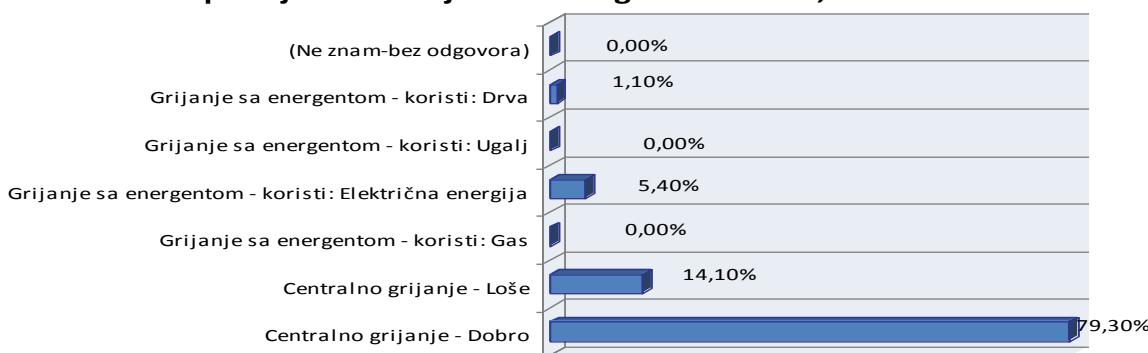
Cijena odvoza smeća varira zavisno od kategorije korisnika. Za fizička lica-domaćinstva cijena iznosi 0,11 KM/m². Za pravna lica cijena varira ovisno o vrsti djelatnosti, pa tako: poslovni prostori humanitarnih djelatnosti plaćaju 0,12 KM/m²; administrativni poslovi – 0,23 KM/m²; poslovni prostori ostale djelatnosti – 1,05 KM/m²; poslovni prostori ugostiteljske i trgovinske djelatnosti – 1,75 KM/m².

Grijanje u zimskom periodu

U općini Novo Sarajevo postoji centralni toplifikacioni sistem, kojim upravlja KJKP «Toplane». Sastoji se od 8 slobodnostojećih kotlovnica. Sistem zagrijava cca 16.550 stambenih jedinica, što iznosi cca 35% od ukupnog broja zagrijavanih stanova u Kantonu Sarajevo. Građani grijanje plaćaju 1,39 po m² -12 mjeseci ili 2,78KM/m² mjesечно u periodu od 6 mjeseci. Pravna lica grijanje plaćaju 4,69 po m² u periodu od 7 mjeseci, od 1.10 do 30.04.

Od ukupnog broja anketiranih, preko 90% njih koristi centralno grijanje i većina ih smatra da je ono dobro.

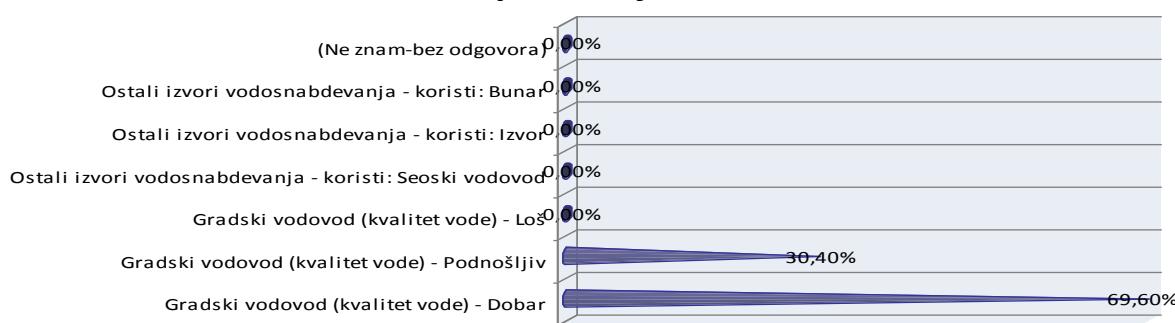
Kakvo je grijanje u zimskom periodu? A – Za centralno grijanje opredijelite se za jedan od odgovora: dobro, loše.

Kvalitet vodosnabdjevanja

Stanovništvo općine Novo Sarajevo se snabdijeva vodom iz centralnog gradskog vodovodnog sistema, koji je kombinacija pumpnog sistema i gravitacionog pada. Kanton Sarajevo se snabdjeva vodom iz tri izvorišta: Baćevu, Sokolovići i Stup, sa 36 bunara, 10 vrela, 3 filterska postrojenja, 53 rezervoara, 22 pumpne stanice, sa 70 pumpnih agregata. Cijena vode za građane je 1,22 KM po m³, a za pravna lica: za velike potrošače 3,25 km po m³, srednje 3,15 KM po m³, i za male 3,09 KM po m³. Svi ispitani su korisnici gradskog vodovoda , a nešto više od jedne trećine njih misli da je dobar kvalitet vodosnabdjevanja.

Kakav je kvalitet vodosnabdjevanja? A – Za gradski vodovod opredijelite se za jedan od odgovora: dobar, podnošljiv

9.5. Kultura, sport, rekreacija

Zadovoljstvo sa ponuđenim kulturnim sadržajem

Od ispitanih traženo je da izraze svoje (ne)zadovoljstvo ponuđenim kulturnim sadržajem. Iako su ponuđene posebne kategorije, odnosno posebne institucije kulutre, odgovori su bili veoma slični za sve institucije kulture, a precizna distribucija data je u tabeli koja slijedi:

Zadovoljstvo sa ponuđenim kulturnim sadržajem

Institucija kulture	Zadovoljan	Uglavnom zadovoljan	Nezadovoljan	(Ne znam-bez odgovora)	Odbija
Pozorište	6,5%	20,7%	17,4%	55,4%	0,0%
Muzej	0,0%	3,3%	2,2%	94,6%	0,0%
Biblioteka	17,4%	13,0%	7,6%	62,0%	0,0%
Galerija	0,0%	8,7%	17,4%	73,9%	0,0%
Koncert	0,0%	10,9%	35,9%	53,3%	0,0%

Indikativno je da je veliki broj ispitanika na ovo pitanje odgovorio sa ne znam, odnosno nije dao odgovor, što ukazuje da relativno mali broj građana koristi navedene institucije kulture, odnosno prati ponuđene kulturne sadržaje. U odnosu na 14 posmatranih općina, općina Novo Sarajevo je na 7 mjestu.

Zadovoljstvo sa ponuđenim sportskim sadržajem

Od ispitanika je bilo traženo da izraze svoje (ne)zadovoljstvo ponuđenim sportskim terenima i mogućnostima za rekreaciju. Polovina od ukupnog broja ispitanih uglavnom ili u potpunosti je zadovoljno ponuđenim, dok je samo 3,3% ispitanika nezadovoljno. Od 29,3% ispitanika nije dobijen odgovor na ovo pitanje. U ovoj oblasti, u odnosu na 14 posmatranih općina, ispitanici iz Novog Sarajeva su na 2 mjestu, iza Zenice.

Izdvajanje iz budžeta za rekreaciju, kulturu i religiju

U 2012. godini iz budžeta općine Novo Sarajevo za rekreaciju, kulturu i religiju izdvojeno je, 395.000KM odnosno 1,56% od budžeta za tu godinu.

III POREĐENJE MEĐU POSMATRANIM GRADOVIMA I OPĆINAMA

1. Poređenje među posmatranim općinama i gradovima po setovima indikatora objektivnog kvaliteta života

1.1. Ekonomска situacija

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje

kvaliteta života građana: nivo prihoda (BDP, prihodi po domaćinstvu), nivo siromaštva, dugove domaćinstva, subjektivno ekonomsko naprezanje (sastavljanje „kraja s krajem“), i prosječnu platu u općini.

Grad/ Općina	Broj bodova (max 14,4)
Banjaluka	10,44
N. Sarajevo	9,522
Š. Brijeg	8,899
Mostar	7,41
Livno	6,239
Travnik	5,713
Zenica	5,622
Doboj	5,291
Bihać	5,204
Bijeljina	5,108
Tuzla	4,97
Trebinje	4,489
Foča	3,997
Pale	3,378

BDP po glavi stanovnika u općinama⁸ za 2011. godinu varirao je od 5.600 i 5.844 KM u Foči i Doboju, do 10.963 i 18.827 u Banjaluci i Novom Sarajevu. Ove općine/gradovi zauzimale su slične pozicije i kada je u pitanju istraživanje provedeno godinu dana ranije, s tim što je generalno u većini općina došlo do blagog povećanja BDP-a nakon godinu dana. Nivo BDP-a u svim općinama u 2011. godini dat je u Aneksu 3, tabela 3.

Prema rezultatima istraživanja, najveće prosječne prihode po domaćinstvu ostvaruju stanovnici Širokog Brijega, oko 1.655 KM mjesečno, dok je ovaj iznos najmanji u Palama, oko 565 KM. Istovremeno, procenat domaćinstava sa prihodom manjim od 600 KM u Širokom Brijegu je 6,3%, a u Bihaću preko 40%.

Najveća prosječna neto plata u posmatranim općinama u 2012. godini bila je u Novom Sarajevu, 1.038 KM, dok je najniža prosječna plata u Travniku, 694 KM. Ove dvije lokalne zajednice bile su na čelu, odnosno začelju liste i u istraživanju provedenom godinu dana ranije.

Najveći broj ispitanika koji je imao većih poteškoća "sastaviti kraj s krajem" je na području općina Trebinje, Pale i Foča, a upravo ove općine bile su na začelju tabele i u istraživanju provedenom godinu dana ranije. Grad Banjaluka nalazi se najbolje pozicioniran po ovom istraživačkom pitanju kako ove, tako i prošle godine.

Najveću učestalost dugovanja (za plaćanje računa, komunalije, struja, itd.) domaćinstva imali su ispitanici na području Pala, Mostara i Foče, a najpovoljnija situacija po ovom parametru bila je u Travniku i Širokom Brijegu.

⁸ U vrijeme finalizacije izvještaja nije bilo dostupnih podataka za 2012. godinu. Za procjenu BDP-a po opština korишćena formula Federalnog zavoda za razvoj, gdje se kao ulazni podaci koriste broj zaposlenih i prosječna plata u opštini i entitetu, te BDP entiteta.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 14,4 bodova i u tom smislu predstavlja najznačajniji od 8 setova indikatora. Rang lista posmatranih općina prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.2. Stanovanje i lokalno okruženje

Grad/Općina	Broj bodova (max. 9,6)
Š. Brijeg	8,804
Livno	6,889
N. Sarajevo	6,815
Tuzla	6,717
Travnik	6,667
Pale	6,625
Doboj	6,624
Banjaluka	6,533
Bijeljina	6,504
Mostar	6,369
Bihać	6,365
Trebinje	6,351
Foča	6,337
Zenica	6,114

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: vlasnička struktura domaćinstava (lično vlasništvo, najam), površina stambenog prostora i lično zadovoljstvo ispitanika vlastitim smještajem.

Prema rezultatima istraživanja, prosječna površina stambenog prostora u svim posmatranim općinama je $73m^2$. Najveću prosječnu kvadraturu stambenog prostora imaju ispitanici u Širokom Brijegu, čak $130m^2$, dok u ostalim posmatranim gradovima ona varira od $63m^2$ do $76m^2$. U svim općinama, prosječna ocjena sopstvenog smještaja na skali od 1 do 10 bila je iznad 5, i to najniža u Zenici (5,7) a najviša u Širokom Brijegu (8,8). Najveći pad u odnosu na istraživanje provedeno godinu dana ranije napravila je Zenica, sa 2. na posljednje mjesto, dok je Široki Brijeg zadržao prvu poziciju.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 9,6 bodova. Rang lista posmatranih općina prema ovom setu indikatora

data je u tabeli.

1.3. Zaposlenje, obrazovanje i vještine

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: zaposlenost, izdvajanja iz budžeta za obrazovanje, uočena sigurnost posla (procjena vjerovatnoće za gubitak zaposlenja), te obrazovanje i vještine (korišćenje interneta, stručno usavršavanje i razne obuke).

Grad/Općina	Broj bodova (max. 12)
Š. Brijeg	9,441
Banjaluka	8,302
Trebinje	7,784
Mostar	7,759
N. Sarajevo	7,529
Tuzla	6,965
Zenica	6,022

Prema rezultatima istraživanja, najpovoljnija situacija po pitanju broja zaposlenih osoba je na području opštine Novo Sarajevo, gdje na 3 stanovnika dolazi 1 zaposleni. Slijede Banja Luka, Tuzla, Mostar i Trebinje sa oko 4 stanovnika na 1 zaposlenog. Najteža situacija u ovoj oblasti je u opštinama Livno i Foča, gdje na 7 stanovnika dolazi 1 zaposlena osoba. Redoslijed opština po ovoj kategorizaciji nije se promijenio u odnosu na godinu dana ranije, ali je primjetno blago pogoršanje stanja u većini posmatranih opština po pitanju broja zaposlenih osoba.

Bijeljina	5,295
Travnik	5,264
Livno	5,079
Pale	5,031
Bihać	4,55
Doboј	4,348
Foča	2,97

Najmanja vjerovatnoća gubitka posla po sopstvenoj procjeni ispitanika je na području općine Tuzla, a najveća u Foči, Livnu i Palama.

Najveća budžetska izdvajanja u 2012. godini za oblast obrazovanja bila su na području općine Široki Brijeg (čak preko 18%), zatim slijede Livno (13,3%), Trebinje (10,8%) i Mostar (9,6%) a na začelju se nalaze Pale i Bihać, sa ispod 0,5% izdvajanja za oblast obrazovanja. Posmatrajući generalno, u većini općina povećan je udio budžeta namijenjen oblasti obrazovanja u odnosu na 2011. godinu.

U svim posmatranim općinama, izuzetno je nizak procenat onih koji su u 2012. godini imali neki dodatni vid obrazovanja (u prosjeku 17% od broja ispitanih), u vidu kurseva, treninga, i sl., što je ipak blago povećanje u odnosu na 2011. godinu kada je taj procenat bio ispod 15%. Od malog broja ispitanika koji su imali kurseve i obuke, većina se odnosila na obuke vezane za sadašnji posao i strane jezike, zatim računare. Indikativno je da je vrlo mali broj ispitanika prošao obuke doobrazovanja i prekvalifikacije zavoda za zapošljavanje (3,9%).

Internet svakodnevno koristi skoro 70% ispitanika na području Grada Banjaluka, dok je u Bihaću i Foči takvih ispod 15%, a čak 65% - 70% ispitanika u ovim općinama odgovorilo je da uopšte ne koristi internet.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 12 bodova. Rang lista posmatranih općina prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.4. Struktura domaćinstva i odnosi u porodici

Općina/Grad	Broj bodova (max. 12,8)
Banjaluka	11,443
Š. Brijeg	10,771
Zenica	10,01
Mostar	9,619
N. Sarajevo	9,274
Tuzla	8,966
Livno	8,774
Travnik	8,749
Pale	8,531
Bihać	8,275
Foča	7,597
Trebinje	7,386
Doboј	6,093
Bijeljina	5,203

Ovaj set indikatora, zbog specifičnosti i širine oblasti koju obuhvata, uključivao je samo 2 ključna indikatora, i to prirodni priraštaj stanovništva i zadovoljstvo porodičnim životom.

Prema rezultatima istraživanja, od posmatranih 14 opština, 9 ima negativan prirodni priraštaj. Među ostalima sa pozitivnim prirodnim priraštajem, najbolja situacija je u Banjaluci i Zenici, iako se u većini opština može konstatovati pogoršanje u odnosu na 2011. godinu, što je i generalni trend u većini opština u posljednjih nekoliko godina.

Zadovoljstvo porodičnim životom u prosjeku je u svim općinama dobilo relativno visoku ocjenu na skali od 1 do 10, i ona se kreće od oko 6,5 u Bihaću i Trebinju, pa do 8,5 u N. Sarajevu i 9,4 u Širokom Brijegu.

Broj članova po domaćinstvu u posmatranim općinama varira od oko 2 u Bihaću, do oko 3,5 u Širokom Brijegu i Mostaru,

međutim, nije jednostavno dati kvalifikaciju u kojoj mjeri uticaj na vrijednost ovog indikatora ima nizak prirodni priraštaj, a u kojoj mjeri stepen odvajanja mladih i zasnivanje porodice.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 12,8 bodova. Rang lista posmatranih općina prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.5. Zdravlje i zdravstvo

Općina/Grad	Broj bodova (max. 13,6)
Trebinje	12,708
Bijeljina	12,64
Foča	9,997
Livno	9,474
Pale	9,474
Banjaluka	9,202
Doboj	8,697
Tuzla	8,534
N. Sarajevo	8,244
Bihać	7,771
Travnik	7,556
Mostar	7,101
Š. Brijeg	6,755
Zenica	6,047

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: ocjena kvaliteta zdravstvenih usluga i pristupačnost zdravstvenih ustanova, broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (PMZ), te budžetska izdvajanja za zdravstvo.

Prema rezultatima istraživanja, najpovoljniji omjer broja stanovnika na jednog ljekara u PMZ je u Mostaru, gdje na oko 550 stanovnika dolazi 1 ljekar, što je značajno poboljšanje u odnosu na istraživanje provedeno godinu dana ranije. Slijede Trebinje i Novo Sarajevo, a najnepovoljnija situacija je u općinama Livno i Bihać, gdje na oko 1.300 stanovnika dolazi 1 ljekar u PMZ. Ipak, može se konstatovati da je u većini posmatranih općina blago poboljšan omjer ljekara i broja stanovnika u odnosu na period od prije godinu dana.

Zadovoljstvo pruženim zdravstvenim uslugama temeljeno je na pitanjima koja su se odnosila na troškovima da se dođe do

ljekara, udaljenost do ambulante, kašnjenje u dobijanju pomoći, te čekanje na uslugu ljekara tokom dana. Gledano prosječno za sva 4 pitanja, najviše razloga da se žale imali su ispitanici sa područja Zenice i Mostara, dok je najbolja situacija na području Livna, Bijeljine, Foče i Pala.

Budžetska izdvajanja za oblast zdravstva iz općinskih budžeta u 2012. godini varirala su od 1,7% u Trebinju i 1,5 u Bijeljini%, dok Široki Brijeg i Novo Sarajevo nisu izdvajali budžetska sredstva za zdravstvo u 2012. godini⁹. Među posmatranim općinama u FBiH, najviša izdvajanja za zdravstvo imali su Travnik i Zenica, oko 0,4% od ukupnog budžeta općine.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 13,6 bodova. Rang lista posmatranih općina prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

⁹ Zdravstvo u FBiH u potpunoj je nadležnosti kantona, ali Zakon o lokalnoj samoupravi ne sprječava opštine da u cilju poboljšanja kvaliteta zdravstvenih usluga i kvaliteta života građana izdvajaju sredstva za ovu namjenu. Navedena konstatacija ipak ne sugerira opština koje izdvajaju mala sredstva za ovu oblast da to u svakom slučaju čine, nego da sagledaju realne potrebe građana i budžetske mogućnosti i u oblastima koje nisu direktna nadležnost lokalne samouprave.

1.6. Infrastruktura

Općina/Grad	Broj bodova (max. 4,8)
Doboj	3,874
Trebinje	3,593
Livno	3,572
Pale	3,493
Š. Brijeg	3,455
Travnik	3,334
Bijeljina	3,305
N. Sarajevo	3,282
Tuzla	3,145
Foča	3,012
Bihać	3,007
Zenica	2,985
Banjaluka	2,615
Mostar	2,593

Ovaj set indikatora uključivao je (ne)zadovoljstvo sljedećim parametrima čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: električna mreža, sistem vodosnabdijevanja, kanalizacija, grijanje, školski objekti, zdravstveni objekti, putevi i ulice, te internet infrastruktura, sa ponuđenim odgovorima zadovoljan, djelimično zadovoljan i nezadovoljan.

Gledano prosječno za sve posmatrane kategorije infrastrukture, najmanje zadovoljsva infrastrukturom iskazali su ispitanici sa područja Mostara i Banjaluke, dok je najviše zadovoljstva infrastrukturom iskazano na području Doboja, Trebinja i Livna. Iako ispitanicima nisu direktno postavljena pitanja zadovoljstvom cijene pojedinih usluga koje imaju veze sa posmatranim kategorijama infrastrukture (npr. vodosnabdijevanje, el. energija, grijanje), na temelju datih odgovora može se konstatovati da je i taj parametar uticao na davanje odgovora u vezi zadovoljstva infrastrukturom.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 4,8 bodova. Rang lista posmatranih općina prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.7. Životna sredina

Općina/Grad	Broj bodova (max. 4,8)
Pale	4,8
Livno	4,486
Doboj	4,392
Š. Brijeg	4,375
Travnik	4,255
Tuzla	4,093
Bijeljina	3,995
N. Sarajevo	3,987
Foča	3,976
Trebinje	3,923
Banjaluka	3,367
Bihać	2,967
Zenica	2,536
Mostar	1,981

Ovaj set indikatora, zbog specifičnosti i širine oblasti koju obuhvata, uključivao je samo 3 ključna indikatora vezana za životnu sredinu u lokalnom okruženju, odnosno žalbe građana na zagađenost vazduha, buku i divlje deponije.

Najviše razloga za žalbe na zagađenje vazduha imali su ispitanici na području Zenice i Mostara, a najmanje u Palama, Livnu i Širokom Brijegu. Na buku se u najvećoj mjeri žale ispitanici sa područja Mostara, gdje je istovremeno i najveći problem sa divljim deponijama. Ovakav stav ispitanika sa područja Mostara bio je prisutan i prilikom istraživanja koje je sprovedeno godinu dana ranije. Istovremeno, opština Pale zadržala je i osnažila poziciju lokalne zajednice sa najboljim stanjem po pitanju životne sredine, gdje 100% ispitanika nije imalo razloga da se žali ni na jedan od tri uključena parametra.

1.8 Uočeni kvalitet društva

Općina/Grad	Broj bodova
Pale	4,893
Š. Brijeg	4,549
Doboj	4,384
Foča	4,263
Trebinje	4,252
Livno	4,16
Zenica	4,135
Bijeljina	3,806
Tuzla	3,781
Banjaluka	3,774
Travnik	3,742
N. Sarajevo	3,283
Bihać	3,224
Mostar	2,816

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: povjerenje u ljude, bezbjedno susjedstvo, bezbjednost građana (opšta bezbjednost i bezbjednost u saobraćaju), javne usluge (efikasnost i efektivnost lokalne uprave kao servisa građana, komunalne usluge), kultura, sport i rekreacija.

Rezultati istraživanja govore da je generalno u svim posmatranim općinama nizak nivo povjerenja u ljude, što govori između ostalog o opštoj slici bosanskohercegovačkog društva. Ipak, došlo je do blagog poboljšanja u odnosu na istraživanje provedeno godinu dana ranije, kada je samo u jednoj od posmatranih općina data prosječna ocjena iznad 5, a na skali od 1 do 10. U ovogodišnjem istraživanju, ispitanici na području općina Pale, Doboj, Foča i Široki Brijeg dali su ocjene između 6 i 7. Najniža prosječna ocjena stepena povjerenja u ljude data je u Mostaru, 3,6.

U poređenju sa brojem stanovnika, najveći broj teških/provalnih krađa zabilježen je u Tuzli, gdje je ukupan broj teških krađa u 2012. godini nešto preko 1.300, odnosno jedna krađa na 100 stanovnika, što je ipak značajno smanjenje u odnosu na 2011. godinu¹⁰. Skoro isti odnos je i u Novom Sarajevu, koje je istovremeno i u najlošijem položaju po pitanju saobraćajnih nezgoda, 1860 nezgoda ili jedna na 40 stanovnika – skoro identično kao i 2011. godine. Najpovoljnija situacija po pitanju teških krađa je u Širokom Brijegu (1880 st. na 1 krađu, značajno bolje nego 2011. godine kada je Š. Brijeg takođe imao najbolji rezultat), ali i Trebinju i Foči, gdje je omjer 1100 odnosno 1050 stanovnika na 1 krađu. Najmanje saobraćajnih nezgoda u odnosu na broj stanovnika u 2012. godini desilo se u Palama, samo 69 nezgoda, odnosno jedna na 390 stanovnika, a ova općina je najbolju poziciju sa sličnim omjerom držala i godinu dana ranije.

Istovremeno, ispitanici su noćne štetnje kao bezbjedne u najvećoj mjeri ocijenili na području općina Široki Brijeg i Foča, a najlošiju ocjenu ovaj indikator dobio je u Mostaru i Novom Sarajevu, koje je zadnje mjesto na rang listi po ovom indikatoru imalo i godinu dana ranije.

Lokalna uprava kao servis građana

Administrativni aparat u svim općinama još je glomazniji i skuplji nego što je to bio ranije. Lokalna zajednica sa najvećim brojem uposlenih u lokalnoj administraciji u odnosu na broj stanovnika je Trebinje, gdje na jednog administrativca dolazi manje od 170 stanovnika. Ne zaostaje ni Foča i Mostar, sa omjerom 172, odnosno 189 administrativaca na jednog

¹⁰ 2021 teška krađa, ili 1 krađa na 65 stanovnika

stanovnika. Godinu dana ranije, sve tri pomenute općine imale su bolji odnos nego sada. Najpovoljniji odnos među posmatranim općinama i gradovima ima Banjaluka, sa 669 stanovnika na jednog administrativca. Slijede Travnik i Zenica, sa 505 odnosno 400 stanovnika na jednog zaposlenog u lokalnoj administraciji. Radi poređenja, težnje razvijenih zemalja EU u kontekstu funkcionalnosti i efikasnosti administrativnog aparata idu ka 1 – 1,5 promila, odnosno 1 administrativca na 1000-1500 stanovnika.

Istovremeno, posmatrane općine značajna sredstva izdvajaju za finansiranje administrativnog aparata, i to u rasponu od 13,2%¹¹ kao što je slučaj u Banjaluci, do 28,5% u Bihaću. Naknade odbornicima još drastičnije variraju od 220 KM u Livnu, do 850 KM u Banjaluci. Kada su u pitanju izdvajanja za naručestaliji vid učešća građana u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou – mjesne zajednice, najviša izdvajanja su u općini Tuzla i čine 1% od ukupnog budžeta, dok nekoliko lokalnih zajednica (Banjaluka, N. Sarajevo, Foča i Pale) nisu planirali izdvajanja za rad mjesnih zajednica u 2012. godini.

Najveći nivo zadovoljstva kod usluga koje pruža lokalna administracija (šalter sala. matična služba, građ. dozvole, potvrde, itd.) izražen je kod ispitanika na području općina Trebinje i Livno, a najmanji kod ispitanika sa područja grada Mostara. Istovremeno, kvalitet komunikacije lokalne uprave sa građanima kroz različite vidove (tv, radio, štampa, javni događaji...), u prosjeku je najbolje ocijenjen u Travniku, a najlošije u Širokom Brijegu.

Komunalne usluge

U oblasti komunalnih usluga, nalazi CCI govore da u posmatranih općinama, najskuplju vodu piju građani Bijeljine i Tuzle, sa cijenom od 1,39KM/m³, odnosno 1,24 KM/m³. Za razliku od njih, građani Zenice vodu plaćaju svega 0,47 KM/m³, Ako se vodovod i kanalizacija gledaju kao jedinstven sistem, građani Bijeljine plaćaju drastično najveću cijenu, i to 2,78 KM/m³, i to iz razloga što se cijena kanalizacije naplaćuje jednakosto i cijena vode, što je jedinstven slučaj u BiH. Planirani trend daljeg godišnjeg poskupljenja vode i kanalizacije u Bijeljini zaustavljen je u 2012. godini, iako je ranijim ugovorom o izgradnji kanalizacione mreže definisano godišnje povećanje cijene vode i kanalizacije od 9% plus godišnja inflacija. Međutim, već u 2013. došlo je do novog poskupljenja vode, a mirovanje cijene vode u 2012. godini povezuje se sa činjenicom da su te godine bili lokalni izbori i da je aktuelna vlast zaustavila poskupljenje vode u formi predizbornog trika.

Od posmatranih općina, najjeftinije centralno grijanje plaćaju građani Tuzle, 1,68 KM/m² tokom šestomjesečne grejne sezone, dok je u Banjaluci i Travniku ta cijena 2 puta veća. Najvišu cijenu centralnog grijanja plaćaju građani Foče, 4,13 KM/ m², ali se radi o sistemu sa izuzetno malim brojem korisnika, dok se većina grada grije sopstvenim sistemima i pećima.

¹¹ U Gradu Doboju u 2012. godini sredstva namijenjena za primanja lokalne administracije činila su udio od 12,7% od ukupnog budžeta, ali iz razloga velikog kreditnog zaduženja koje je povećalo ukupnu budžetsku masu. u 2011. godini, u Doboju su izdvajanja za plate administracije činila preko 30% udjela u lokalnom budžetu.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 8 bodova. Rang lista posmatranih općina prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

RANG LISTA OPĆINA I GRADOVA PREMA OBJEKTIVNOM KVALITETU ŽIVOTA

Ukupno gledajući, prema svih osam setova indikatora objektivnog kvaliteta života, najveći indeks kvaliteta života dobijen je za općinu Široki Brijeg, i iznosi 57,049, od mogućih 80,00. Najniži indeks kvaliteta života dobijen je za općinu Bihać, i iznosi 41,364. U poređenju sa ranijim istraživanjem prije godinu dana, prve 3 lokalne zajednice (Široki Brijeg, Banjaluka i Novo Sarajevo) zadržale su čeone pozicije, ali je generalno prisutan trend pada vrijednosti indeksa kvaliteta života u odnosu odnosu na prošlu godinu. Tako su npr. neke općine popravile poziciju na rang listi, ali im je vrijednost indeksa kvaliteta života manja nego što je bila godinu dana ranije. Pregled indeksa za sve posmatrane općine, sa uporednim prikazom u odnosu na 2012. godinu, dat je u tabeli koja slijedi.

Rang	Općina/Grad	Indeks 2013.	Indeks (rang) 2012.
1.	Š. Brijeg	57,049	57,889 (1)
2.	Banjaluka	55,675	57,516 (2)
3.	N. Sarajevo	51,937	56,084 (3)
4.	Trebinje	50,486	47,852 (10)
5.	Livno	48,673	47,35 (11)
6.	Tuzla	47,172	48,777 (9)
7.	Pale	46,225	47,333 (12)
8.	Bijeljina	45,856	49,311 (8)
9.	Mostar	45,647	53,65 (4)
10.	Travnik	45,279	49,369 (7)
11.	Doboj	43,703	44,468 (13)
12.	Zenica	43,469	53,122 (5)
13.	Foča	42,149	41,369 (14)
14.	Bihać	41,364	50,505 (6)

2. Poređenje među posmatranim općinama i gradovima po indikatorima subjektivnog kvaliteta života

Općina/Grad	Ocjena
Široki Brijeg	8,53
Livno	6,94
Doboj	6,93
Banjaluka	6,93
Novo Sarajevo	6,9
Travnik	6,89
Bijeljina	6,86
Pale	6,74
Foča	6,68
Trebinje	6,6
Zenica	6,42
Tuzla	6,25
Bihać	6,12
Mostar	5,42

U izračunavanje subjektivnog kvaliteta života, korišćena su 3 seta indikatora: generalno zadovoljstvo životom, komponente zadovoljstva (obrazovanje, posao, sadašnji životni standard, smještaj, porodični život, zdravlje, društveni život), i lična sreća.

Na pitanje "Sve u svemu, koliko ste na skali od 1 do 10 zadovoljni svojim životom ovih dana?", najveću prosječnu ocjenu dali su ispitanici na području općine Široki Brijeg (8,53), zatim Livno, Doboj i Banjaluka (6,93), a najnižu Mostar (5,42) i Bihać (6,12). Ostale prosječne ocjene zadovoljstvom životom po općinama date su u tabeli.

Pregled prosječnih ocjena po pojedinačnim komponentama zadovoljstva dat je u tabeli koja slijedi:

Koliko ste zadovoljni sa Vašim:								
Općina/ Grad	Obrazova- njem	Sada- šnjim poslom	Sadašnji m životnim standa- rdom	Smješta- jem	Porod- ičnim životom	Zdra- vljem	Društve- nim životom	Prosjek kompon enti zadovolj stva
Š. Brijeg	8,06	7,84	6,15	8,83	9,4	8,33	8,17	8,11143
N. Sarajevo	7,68	7,35	6,25	7,72	8,49	7,3	6,93	7,38857
Banjaluka	7,27	7,2	5,92	7,42	7,88	7,46	7,52	7,23857
Livno	7,49	6,95	6,46	7,44	7,84	7,2	7,13	7,21571
Doboj	7,35	6,91	6,3	7,3	8,01	7,52	6,86	7,17857
Pale	7,45	6,29	5,94	6,91	8,23	7,7	6,7	7,03143
Tuzla	7,22	7	5,73	7,09	7,74	6,92	6,61	6,90143
Mostar	6,77	6,79	4,87	6,07	7,76	7,85	6,41	6,64571
Bijeljina	6,12	6,54	5,5	6,64	7,13	6,88	6,93	6,53429
Travnik	5,78	7,23	5,21	6,45	7,06	6,31	7,19	6,46143
Foča	7,12	6,73	4,45	6,37	7,16	6,4	6,68	6,41571
Bihać	6,07	7,77	5,77	6,27	6,65	5,83	5,8	6,30857
Zenica	5,59	7,07	4,68	5,67	7,09	5,87	6,63	6,08571
Trebinje	4,95	4,89	6,05	6,28	6,17	6,51	6,57	5,91714

Indeks lične sreće

Općina/Grad	Indeks lične sreće (max. 10)
1. Š. Brijeg	8,75
2. Livno	7,76
3. N. Sarajevo	7,63
4. Doboj	7,49
5. Banjaluka	7,29
6. Bijeljina	7,04
7. Pale	6,98
8. Foča	6,86
9. Trebinje	6,79
10. Tuzla	6,68
11. Bihać	6,14
12. Travnik	5,89
13. Zenica	5,8
14. Mostar	5,53

Na pitanje "Označite na skali od 1 do 10 koliko ste srećni? Pri čemu 1 znači veoma nesrećan, a 10 veoma srećan", najbolja prosječna ocjena lične sreće data je na području opština Široki Brijeg, a najslabija na području Mostara (5,53), Zenice (5,8) i Travnika (5,89). Ostale prosječne ocjene lične sreće date su u tabeli.

RANG LISTA OPĆINA I GRADOVA PREMA SUBJEKTIVNOM KVALITETU ŽIVOTA

Ukupno gledajući, prema svim indikatorima subjektivnog kvaliteta života, najveći indeks kvaliteta života dobijen je za općinu Široki Brijeg i iznosi 25,41 od mogućih 30,00. Najniži indeks kvaliteta života dobijen je za Mostar, i iznosi 17,46. Pregled indeksa za ostale posmatrane općine dat je u tabeli.

Općina/Grad	Indeks subj. kv. života (max 30)
1. Š. Brijeg	25,41129
2. Livno	21,80614
3. N Sarajevo	21,79671
4. Doboј	21,51771
5. Banja Luka	21,39171
6. Pale	20,69829
7. Bijeljina	20,44886
8. Foča	19,96414
9. Tuzla	19,72329
10. Travnik	19,38429
11. Trebinje	19,35643
12. Bihać	18,54771
13. Zenica	18,40114
14. Mostar	17,46214

IV ZAKLJUČAK

Općina Novo Sarajevo spada u red najrazvijenijih općina Kantona i sarajevske regije. U odnosu na ostale posmatrane općine Novo Sarajevo je na drugom mjestu kada je u pitanju ekonomska situacija. U prilog ovome govori podatak da općina Novo Sarajevo ima najveću prosječnu neto platu među 14 posmatranih općina, a koja iznosi 1.092KM. Kada je u pitanju BDP po glavi stanovnika općina Novo Sarajevo je sa 18.827 KM po glavi stanovnika iznad entitetskog i državnog prosjeka. Budžet općine Novo Sarajevo bilježi smanjenje u odnosu na ranije godine.

Broj zaposlenih na području općine Novo Sarajevo u 2012. godini iznosio je 24.749 lica, što je za 457 manje nego u 2011. godini. Što se tiče nezaposlenih njihov broj se povećao za 503 lica u odnosu na 2011 god, kada ih je bilo 8.641. U odnosu na ostale posmatrane općine, kao i trenutnu situaciju u zemlji općina Novo Sarajevo i nije toliko loša. U odnosu na ostalih 14 posmatranih općina, po uočenoj sigurnosti posla, općina Novo Sarajevo je na prvom mjestu, dok su njeni stanovnici na trećem mjestu što se tiče redovnosti plaćanja računa za komunalne usluge.

Zabrinjavajuće je, da generalno u BiH postoji vrlo nizak stepen povjerenja u ljude, što može biti i posljedica generalnog stanja u društvu, loše ekonomske situacije u svim općinama kao i poremećenog sistema vrijednosti. Što se tiče ovog pitanja Novo Sarajevo ima najlošiji rezultat, čak 65,2% ispitanika je mišljenja da nije bezbjedna šetnja noću u njihovom kraju, a njih 30,4% da je veoma nebezbjedna, što daje izuzetno visok procenat nezadovoljnih građana u ovoj oblasti, čak 95,6%. Što se tiče odnosa broja saobraćajnih nesreća i broja stanovnika, u Novom Sarajevu je najlošija situacija među posmatranim općinama, gdje na 40 stanovnika dolazi jedna saobraćajna nesreća.

Kada je porodični života i smještaj u pitanju Novo Sarajevo je među boljim općinama. Prosječna ocjena koju su ispitanici u općini Novo Sarajevo dali na pitanje koliko su na skali od 1 do 10 zadovoljni sopstvenim smještajem je 7,64, čime se općina Novo Sarajevo našla na prvom mjestu među 14 posmatranih općina po pitanju zadovoljstva smještajem. Općina Novo Sarajevo je jedna od rijetkih općina koja ima pozitivan prirodni priraštaj.

Indeks kvaliteta života u općini Novo Sarajevo je 51,937 od mogućih (idealno) 80

Prema indikatorima objektivnog kvaliteta života, općina Novo Sarajevo je na 3.mjestu, a po subjektivnim indikatorima života je na 5. mjestu među 14 posmatranih općina.

ANEKS I – izračunavanje vrijednosti setova indikatora za općinu Novo Sarajevo

1. EKONOMSKO STANJE

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost	Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Nivo prihoda	Nivo BDP po glavi stanovnika	0,20	10,0	10
	Prihod po domaćinstvu	0,20	10,0	4,18
Nivo siromaštva		0,15	7,5	3,37
Dugovi domaćinstva		0,15	7,5	8,38
Subjektivno ekonomsko naprezanje		0,15	7,5	3,426
Prosječna plata u općini		0,15	7,5	10
Indikator ekonomskog stanja			14,4* x/50	9,522

2. STANOVANJE I LOKALNO OKRUŽENJE

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost	Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Vlasnička struktura	vlasništvo stambenog prostora	0,30	9	8,37
Životni prostor	kvadratura stana/kuće	0,30	9	5
Zadovoljstvo sa stanovanjem	zadovoljstvo stambenim prostorom	0,40	12	7,72
Indikator stanovanja i lokalnog okruženja			9,6* x/30	6,815

3. ZAPOSLENJE, OBRAZOVANJE I VJEŠTINE

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost	Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Zaposlenost	Odnos br. zaposlenih i br. stanovnika	0,40	16	10
Izdvajanje iz budžeta za obrazovanje		0,35	14	1,8
Uočena sigurnost posla	Vjerovatnoća da se ostane bez posla	0,15	6	8,161
Obrazovanje i vještine	Korišćenje interneta	0,05	2	4,918
	Obrazovanje ili treninzi (kursevi)	0,05	2	3,48
Indikator zaposlenja, obrazovanja i vještina		12,0* x/40		7,529

4. STRUKTURA DOMAĆINSTVA I ODNOSA U PORODICI

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost	Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Prirodni priraštaj stanovništva		0,50	10	6
Zadovoljstvo porodičnim životom		0,50	10	8,49
Indikator strukture domaćinstva i odnosa u porodici		12,8* x/20		9,274

5. ZDRAVLJE IZDRAVSTVO

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost	Prosječna vrijednost	Stvarno stanje	
Kvalitet zdravstvenih usluga	Kašnjenje u dobijanju pomoći	0,6	24	8,2	
	Čekanje na uslugu doktora u toku dana				
Pristupnost zdravstvenim ustanovama	Udaljenost od ambulante, bolnice, medicinskog centra			19,68	
	Troškovi da se dođe kod doktora				
Broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti		0,10	4,0	8,42	3,368
Izdvajanje iz budžeta za zdravstvo		0,30	12,0	1	1,2
Indikator zdravlja i zdravstva			13,6* x/40		8,244

6. INFRASTRUKTURA

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost	Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Zadovoljstvo postojećom infrastrukturom	Električna mreža	1	10	6,838
	Sistem vodosnabd.			
	Kanalizacija			
	Grijanje			
	Školski objekti			
	Zdravstveni objekti			
	Putevi i ulice			
Indikator infrastrukture	Internet		4,8* x/10	3,282

7. ŽIVOTNA SREDINA

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost	Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Životna sredina u lokalnom okruženju	Buka	0,35	3,5	7,909
	Zagađenje vazduha	0,35	3,5	8,129
	Divlje deponije	0,30	3,0	8,978
Indikator životne sredine			4,8* x/10	3,987

8. UOČENI KVALITET DRUŠTVA

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost	Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Povjerenje u ljudе		0,10	5,0	4,2
Bezbijedno susjedstvo		0,15	7,5	3,213
Bezbijednost građana	Teška krađа	0,08	4,0	1,03
	Bezbijednost na putevima	0,07	3,5	1
Komunalne usluge	Kvalitet usluga općinskih funkcija	0,10	5,0	6,238
	Cijena odvoza smećа	0,03	1,5	8,75
	Cijena centralnog grijanja	0,06	3,0	5,96
	Cijena vode za piće	0,06	3,0	2,66
	Kvalitet komunikacije uprave i građ.	0,04	2,0	5,743
	Broj zaposlenih u lokalnoj administraciji	0,04	2,0	4,53
	Izdvajanje iz budžeta za plate i doprinose zaposlenim u lok. administraciji	0,06	3,0	6,79
	Visina primanja vijećnika	0,04	2,0	7,43
	Izdvajanje iz budžeta za rad MZ	0,04	2,0	0
Kultura, sport i rekreacija	Zadovoljstvo sa ponuđenim kulturnim sadržajem	0,05	2,5	4,991
	Zadovoljstvo sa ponuđenim sportskim sadržajem	0,04	2,0	6,036
	Izdvajanje iz budžeta za rekreaciju, kulturu i religiju	0,04	2,0	1
Indikator uočenog kvaliteta društva		8,0* x/50		3,283

INDEKS KVALITETA ŽIVOTA

Set indikatora	Rang/Vrijednost	Indeks
Ekonomski stanje	0,18	14,4
Stanovanje i lokalno okruženje	0,12	9,6
Zaposlenje, obrazovanje i vještine	0,15	12,0
Struktura domaćinstva i odnosi u porodici	0,16	12,8
Zdravlje i zdravstvo	0,17	13,6
Infrastruktura	0,06	4,8
Životna sredina	0,06	4,8
Uočeni kvalitet društva	0,10	8,0
Indeks kvaliteta života	80 (max)	51,937

Indeks kvaliteta života u općini Novo Sarajevo je 51,937 od mogućih (idealno) 80

ANEKS 2 - Uporedne tabele subjektivnog i objektivnog kvaliteta života građana

Indeks kvaliteta života u općinama BiH (po rangu)

Općina	Set indikatora								Indeks objekt. kvaliteta života (max 80)
	Ek. stanje (max 14,4)	Stanovanje i lok. okruženje (max 9,6)	Zaposlenje, obrazovanje i vještine (max 12)	Struktura domaćinstva i odnosi u porodici (max 12,8)	Zdravlje i zdravstvo (max 13,6)	Infrastr. (max 4,8)	Životna sredina (max 4,8)	Uočeni kvalitet društva (max 8)	
1. Š. Brijeg	8,899	8,804	9,441	10,771	6,755	3,455	4,375	4,549	57,049
2. Banjaluka	10,44	6,533	8,302	11,443	9,202	2,615	3,367	3,774	55,675
3. N. Sarajevo	9,522	6,815	7,529	9,274	8,244	3,282	3,987	3,283	51,937
4. Trebinje	4,489	6,351	7,784	7,386	12,708	3,593	3,923	4,252	50,486
5. Livno	6,239	6,889	5,079	8,774	9,474	3,572	4,486	4,16	48,673
6. Tuzla	4,97	6,717	6,965	8,966	8,534	3,145	4,093	3,781	47,172
7. Pale	3,378	6,625	5,031	8,531	9,474	3,493	4,8	4,893	46,225
8. Bijeljina	5,108	6,504	5,295	5,203	12,64	3,305	3,995	3,806	45,856
9. Mostar	7,41	6,369	7,759	9,619	7,101	2,593	1,981	2,816	45,647
10. Travnik	5,713	6,667	5,264	8,749	7,556	3,334	4,255	3,742	45,279
11. Doboj	5,291	6,624	4,348	6,093	8,697	3,874	4,392	4,384	43,703
12. Zenica	5,622	6,114	6,022	10,01	6,047	2,985	2,536	4,135	43,469
13. Foča	3,997	6,337	2,97	7,597	9,997	3,012	3,976	4,263	42,149
14. Bihać	5,204	6,365	4,55	8,275	7,771	3,007	2,967	3,224	41,364

Uporedni prikaz **indeksa kvaliteta života**

Općina	Indeks objektivnog kvaliteta života (max 80)	Indeks subj. kvaliteta života (max 30)	Indeks lične sreće (izdvojeno) (max 10)
1. Š. Brijeg	57,049	25,41129	8,75
2. Banjaluka	55,675	21,39171	7,29
3. N. Sarajevo	51,937	21,79671	7,63
4. Trebinje	50,486	19,35643	6,79
5. Livno	48,673	21,80614	7,76
6. Tuzla	47,172	19,72329	6,68
7. Pale	46,225	20,69829	6,98
8. Bijeljina	45,856	20,44886	7,04
9. Mostar	45,647	17,46214	5,53
10. Travnik	45,279	19,38429	5,89
11. Doboј	43,703	21,51771	7,49
12. Zenica	43,469	18,40114	5,8
13. Foča	42,149	19,96414	6,86
14. Bihać	41,364	18,54771	6,14

ANEKS 3 – tabelarni pregled nekih od vrijednosti **korišćenih za mjerjenje kvaliteta života**

Tabela 1

OPĆINA/ GRAD	BUDŽET 2011.	% ZDRA- VSTVO	% OBRAZO- VANJE	% KULTURA, REKREACIJA RELIGIJA	% PLATE LA	%

Tabela 2

OPĆINA/ GRAD	BROJ STANOVNIKA	BROJ STANOVNIKA NA 1 ZAPOSLENU OSOBU	BR. STANOVNIKA NA 1 LJEKARA U PRIM. ZDR. ZAŠTITI	BROJ STANOVNIKA NA 1 ZAPOSLENOG U OAS
Banjaluka	227.603	3,8	956	669
Bihać	61.564	5,2	1338	219
Bijeljina	109.167	5,5	1010	351
Doboj	77.672	6,2	1.214	289
Foča	24.293	7,1	971	172
Livno	31.727	7,6	1269	338
Mostar	111.833	4,0	551	189
N. Sarajevo	73.584	3,0	799	364
Pale	26.182	5,1	1090	308
Široki Brijeg	26.359	4,1	775	307
Travnik	54.567	5,0	1.091	505
Trebinje	30.764	4,1	733	167
Tuzla	131.778	4,1	662	268
Zenica	127.296	5,0	1.298	401

Tabela 3

OPĆINA/ GRAD	BR STANOVNika	BDP PO GLAVI STANOVNika	PROSJEČNA NETO PLATA	% NEZAPOSLENI H U ODNOSU NA BR. ST.
Banjaluka	227.603	10.963	954	8
Bihać	61.564	6.743	887	16,3
Bijeljina	109.167	6.552	796	13
Doboj	77.672	5.844	822	15,1
Foča	24.293	5.600	907	12,7
Livno	31.727	6.021	873	12,2
Mostar	111.833	10.203	960	14
N. Sarajevo	73.584	18.827	1 038	12,4
Pale	26.182	7.208	837	13,5
Š. Brijeg	26.359	7.276	738	14,4
Travnik	54.567	6.115	694	14,7
Trebinje	30.764	9.192	837	12,7
Tuzla	131.778	8.714	839	15
Zenica	127.296	7.021	795	17,3

Tabela 4

OPĆINA/ GRAD	CIJENA VODE (KM/m³)	CIJENA ODVOZA SMEĆA KM/m²	CIJENA GRIJANJA (KM/m²/6 mj.)
Banjaluka	0,88	0,12	3,30
Bihać	1,1	0,11	nema cg
Bijeljina	1,39	0,11	2,75
Doboj	0,90	0,12	1,95
Foča	0,69	0,10	4,13
Livno	1,15	0,12	0,0982 ¹²
Mostar	0,92	0,11	nema cg
N. Sarajevo	1,22	0,11	2,78
Pale	0,7	0,14	2,70
Š. Brijeg	1,11	0,13	nema cg
Travnik	0,94	0,10	3,36
Trebinje	0,85	0,13	nema cg
Tuzla	1,24	0,10	1,68
Zenica	0,47	0,10	2,80

¹² U Livnu se cijena grijanja iskazuje mjerjenjem utroška toplotne energije (0,0982 KM/kWht)

Tabela 5

OPĆINA/ GRAD	BR STANOVNIKA	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2008	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2009	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2010	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2011	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2012
Banjaluka	227.603	203	276	175	223	nema pod.
Bihać	61.564	-118	-234	-256	-330	-8
Bijeljina	109.167	-178	-60	-263	-337	nema pod.
Doboj	77.672	-256	-330	-191	-305	nema pod.
Foča	24.293	-75	-65	-112	-106	nema pod.
Livno	31.727	-65	-79	-41	-62	-34
Mostar	111.833	-27	-37	-19	56	53
N. Sarajevo	73.584	-92	-76	-48	52	26
Pale	26.182	-89	-69	-88	-82	nema pod.
Š. Brijeg	26.359	55	60	66	69	63
Travnik	54.567	70	54	-50	6	12
Trebinje	30.764	-37	-64	-75	-65	nema pod.
Tuzla	131.778	-74	-39	-40	-79	-9
Zenica	127.296	210	302	223	169	133

Tabela 6

OPĆINA/ OPĆINA/GRAD	BR STANOVNIKA	BR. SAOBRAĆAJ. NEZGODA U ODN. BR. STAN	BR. TEŠKIH KRAĐA
Banjaluka	227.603	1:88	1:386
Bihać	61.564	1:65	1:288
Bijeljina	109.167	1:141	1:423
Doboj	77.672	1:162	1:293
Foča	24.293	1:242	1:1056
Livno	31.727	1:97	1:474
Mostar	111.833	1:108	1:303
N. Sarajevo	73.584	1:40	1:106
Pale	26.182	1:379	1:818
Š. Brijeg	26.359	1:153	1:1882
Travnik ¹³	54.567	1:84	1:284
Trebinje	30.764	1:111	1:1099
Tuzla	131.778	1:98	1:100
Zenica	127.296	1:68	1:151

¹³ Podaci za 2011. godinu

Tabela 7

OPĆINA/ OPĆINA/GRAD	BR. STANOVNIKA	BR. KORISNIKA JAVNE KUHINJE	% ISPITANIKA SA ISPOD 600 KM MJESEČNIH PRIHODA
Banjaluka	227.603	990	11
Bihać	61.564	300	42
Bijeljina	109.167	235	29,2
Doboj	77.672	200 ¹⁴	29,4
Foča	24.293	nema jk	28,9
Livno	31.727	nema jk	24
Mostar	111.833	464	16,4
N. Sarajevo	73.584	652	32,6
Pale	26.182	nema jk	31,3
Š. Brijeg	26.359	nema jk	6,4
Travnik	54.567	278	34,1
Trebinje	30.764	80	33,7
Tuzla	131.778	3.500	36,7
Zenica	127.296	1.726	38

¹⁴ U Doboju nema javne kuhinje, ali je procjena potreba urađena od Centra za socijalni rad 200 korisnika